

**Gewestelijk en bicommunautair
memorandum 2019 van de
Openbare Centra van Maatschappelijk Welzijn**

**FEDERATIE VAN
BRUSSELSE OCMW'S**

BRULOCALIS, VERENIGING STAD & GEMEENTEN VAN BRUSSEL

Inhoudstabel

Inleiding	4
1. Context – inleiding	4
2. Werking van de OCMW's	5
3. Vertegenwoordiging en permanent overleg	5
4. Een autonome Federatie van Brusselse OCMW's	7
I. Middelen van de OCMW's	9
1. BFMW	9
2. Personeel van de OCMW'S	10
2.1. Herwaardering van de loonschalen	11
2.2. Loopbaanverlenging	12
2.3. Statutarisering	12
2.4. Financiering van een tweede pensioenpijler	13
2.5. Algemeen	13
3. Informatica	14
3.1. Administratieve vereenvoudiging	17
3.2. Rechten van de gebruikers	18
II. Gezondheid.....	19
1. Context	19
2. Functie 0,5	20
3. Eerstelijnszorg	20
4. Sociale coördinaties	22
5. Ziekenhuizen	22
6. Harmonisering van de praktijken en beleidsmaatregelen van de 19 OCMW's inzake gezondheidszorg	23
7. Geneesmiddelen D	23
8. Iriscare	24
III. Dienstverlening aan bejaarden en gezinnen	25
1. Residentiële dienstverlening aan bejaarden	25
1.1. Context	25
1.2. Ondersteuning op initiatief van de overheid	25
1.3. Omzetting van ROB-bedden in RVT-bedden	26
1.4. Personeelswerving	26
1.5. Diversifiëring van de diensten	28
1.6. Derde luik – Directe financiering van het logistiek en administratief personeel	28
1.7. Begeleiding van personen met dementie	29
1.8. Voeding	29
1.9. Zorgverzekering	31
1.10. Culturele diversiteit	31

2. Dienstverlening voor thuishulp aan bejaarden	32
2.1. Context	32
2.2. Financiering van de diensten voor gezinshulp	32
2.3. Sociaal isolement	32
IV. Huisvesting	34
1. Uitbreiding van het woningaanbod	35
2. Regulering van de huurprijzen en huurtoelage	35
3. Woonbegeleiding	35
4. Uithuiszettingen	36
5. Sensibilisering van verhuurders	36
6. Gecentraliseerde communicatie en informatieverstrekking	37
V. Dakloosheid en uitsluiting.....	38
VI. Schuldbemiddeling.....	40
VII. Energie	42
1. Onze aanbevelingen	43
1.1. Het behoud van de volgende verworven beschermingen	43
1.2. Een verbetering in de toepassing van de voorschriften van de energieordonnanties	44
2. Drie bijzondere aandachtspunten inzake bescherming en bestaansonzekerheid	44
2.1. Gerechtelijke procedures	44
2.2. Een studie naar het profiel van de consumenten die betrokken zijn bij een gerechtelijke procedure of bij wie het water/de energie afgesloten werd	45
2.3. Een studie naar de elementen waaruit de facturen bestaan	45
3. Wij vragen om een passende financiering te voorzien	46
3.1. Een passende financiering voor de OCMW's	46
3.2. Een juiste financiering van de taskforce energie en water van de Federatie van Brusselse OCMW's	47
VIII. Tewerkstellingsbeleid	48
1. Een structurele financiering	48
2. Personen onder art. 60, §7 OCMW-wet	50
3. Relaties tussen de OCMW's en Actiris	51
4. Inschakelingstraject en (voor)opleiding	51
5. Sociale economie	52
6. Validatie van vaardigheden en erkenning van kennis	53
7. Kinderdagverblijven, scholen en eenoudergezinnen	54
8. Levensbekken – vorming – studie – GSOB – alfabetisering	55
9. Monitoring	56

INLEIDING

1. Context - inleiding

Artikel 1 van de wet betreffende de OCMW's luidt als volgt: "Elke persoon heeft recht op maatschappelijke dienstverlening. Deze heeft tot doel eenieder in de mogelijkheid te stellen een leven te leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid. Er worden openbare centra voor maatschappelijk welzijn opgericht die, onder de door deze wet bepaalde voorwaarden, tot opdracht hebben deze dienstverlening te verzekeren."

De OCMW's verzekeren deze dienstverlening, individueel of collectief, in verschillende vormen.

De OCMW's zijn de pijlers van het lokale sociale beleid. Hun takenpakket is breed en om hun taken tot een goed einde te brengen, moeten enkele basisprincipes gerespecteerd worden.

Wij vragen:

1. Begrotingsneutraliteit:

Geen enkele nieuwe of bijkomende taak mag overwogen worden zonder een gepaste en duurzame financiering, met name via financieringen voor het personeel, de infrastructuur en de onrechtstreekse kosten die ten laste komen van het OCMW, aangezien de lokale financiën al beperkt zijn.

2. Dat er rekening gehouden wordt met de OCMW's:

Een systematische analyse van de voorstellen die de doelgroepen van de OCMW's aanbelangen en van de impact ervan op de hoofdtaak van de OCMW's is noodzakelijk. Voor samenwerking voor- en nadat beslissingen genomen worden, moet ieder bestuursniveau een beroep kunnen doen op de knowhow van de terreinwerkers en zo doordachte beslissingen nemen en moeilijkheden in de uitvoering voorkomen.

De OCMW's spelen een belangrijke rol in de strijd tegen armoede, de dienstverlening aan bejaarden en gezinnen, de integratie van kansarmen, met inbegrip van erkende vluchtelingen, gezondheidszorg, maaltijdbedeling, woningen voor noodopvang, ... Aangezien steeds meer mensen het moeilijk hebben een plaats in de samenleving te vinden, vervult het OCMW een centrale rol in het lokale sociale beleid.

De gemeenten en OCMW's zijn de overheden die het dichtst bij de burger staan. De lokale besturen hebben een vinger aan de pols van de samenleving. Zij kennen de behoeften van de bevolking het best, en dat geldt nog het meest voor de OCMW's. Hun taak bestaat erin aangepaste bijstand te verstrekken aan ieder individu wiens autonomie in het gedrang komt door armoede of sociale onzekerheid. Deze nabijheid is een belangrijke troef, die twee belangrijke principes moet samenbrengen:

- een democratische vertegenwoordiging waarborgen;
- een politieke toekenning van de maatschappelijke bijstand vermijden.

Wij vragen om een garantie dat de juridische autonomie van de OCMW's beschermd is.

Dat houdt bijvoorbeeld in dat het beroepsgeheim nageleefd moet worden door alle bestuurlijke, gerechtelijke en wetgevende overheden, omdat het onmiskenbaar samenhangt met het feit dat het OCMW de vertrouwensinstantie is van de mensen die er hulp komen vragen.

Daarnaast moet ieder OCMW zijn actie een zo groot mogelijke uitstraling geven, met name door de bevolking zo uitgebreid mogelijk te informeren over hun diensten.

2. *Werking van de OCMW's*

De organieke OCMW-wet staat ter discussie tijdens de bestuursperiode 2014–2019. Toen dit memorandum opgesteld werd, waren de parlementaire werkzaamheden aan de gang.

Wij vragen:

- **de snelle evaluatie van de hervorming van de organieke OCMW-wet en de doorvoering, mits overleg, van de eventuele noodzakelijke aanpassingen naar aanleiding van deze hervorming, en dit zo snel mogelijk.**

We pleiten ervoor dat:

- **de OCMW's de nodige tijd krijgen om zich aan te passen aan de verschillende wetwijzigingen waaraan ze onderworpen zijn;**
- **iedere wetwijziging gepaard gaat met de nodige budgettaire middelen om de uitvoering van deze wijziging te financieren.**

3. *Vertegenwoordiging en permanent overleg*

Naar aanleiding van de zesde staats hervorming werden federale materies overgeheveld naar de deelentiteiten. In deze hervorming werden ook wijzigingen voorzien in de bijzondere financieringswet.

Om de regionalisering concreet uit te voeren en de impliciete doelstellingen van de bijzondere financieringswet te bereiken, moeten alle middelen (gewestelijk en lokaal) samengevoegd worden. De OCMW's zijn actoren die al actief zijn op het gebied van volksgezondheid (illegalen en personen zonder zorgverzekering), gezondheidszorg (ziekenhuizen inclusief IRIS, regularisatie van de ziekenfonsaansluiting, drugsgebruik, ...), bejaardenbeleid (ROB/RVT, gezinshulp, ...), armoedebestrijding, maatschappelijke hulp, tewerkstelling, ...

De OCMW's zijn een beetje beter vertegenwoordigd op de gebieden die hen aanbelangen. De plaats van het OCMW in het Brusselse institutionele landschap moet nog verduidelijkt worden. Dat heeft te maken met de geschiedenis van het gewest (GGC) maar ook met de beperkte zichtbaarheid van de OCMW's. De OCMW's moeten een volwaardige partner worden en erkend zijn als lokale publieke actoren met een specifieke plaats. Er kan dan een Brussels overlegmodel uitgestippeld worden.

Het is nog altijd absoluut noodzakelijk dat de dialoog versterkt wordt om tegemoet te komen aan de uitdagingen van ons Gewest en zodat de Brusselse OCMW's hun taken kunnen blijven uitvoeren overeenkomstig de regelgeving.

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is een complexe instelling. Iedereen kan alleen maar baat hebben bij een duidelijke visie van de organisatie en de bevoegdheidsverdeling.

Zo'n visie is noodzakelijk om tegemoet te komen aan de uitdagingen die voortvloeien uit een gewest dat uit 19 lokale entiteiten bestaat en dat niet alleen een federale maar ook een Europese hoofdstad is. Het is noodzakelijk om de rollen te verdelen over de lokale besturen, het gewest, de gemeenschappen, het gewestelijk bestuur, het bicommunautaire bestuur, de gewestelijke ION's, de intercommunales en de andere instellingen die door de Brusselse overheden opgericht zijn¹.

Dit kan leiden tot een betere synergie tussen de verschillende machtsniveaus die in het BHG naast elkaar bestaan, via schaalvoordelen op lokaal of zelfs gewestelijk niveau. En voor zover mogelijk, zou het besluitvormingsproces makkelijker verlopen als de besprekingen en onderhandelingen vanaf het begin kunnen plaatsvinden met een ter zake bevoegde minister. Een overdracht van bevoegdheden van de GGC naar het Gewest zou ook een interessante oplossing kunnen zijn om het proces te stroomlijnen. De versterking van de synergie moet alle partijen ten goede komen, rekening houdend met ieders eigenheden.

Anderzijds is voor de toenadering tussen de Brusselse OCMW's en het Gewest een formele en regelmatige dialoog nodig, wat ook noodzakelijk is met het federale niveau.

We pleiten dus voor een Brussels sociaal model en eisen een specifieke plaats voor de OCMW's in een structuur die gebaseerd is op wederzijdse relaties tussen lokale, semioverheids-, (bi)communautaire en gewestelijke instellingen.

Wij vragen:

- **een visie van de samenwerking tussen Stad, gemeenten, OCMW's, Brusselse gewestelijke entiteiten (Gewest en (bi)communautair) en de semioverheidsinstellingen in het BHG, ook met de sociale partners (uit de publieke en privésector);**
- **een manier om tot overeenstemming te komen over gemeenschappelijke doelstellingen en de regels inzake toezicht;**
- **een overlegkader dat in een ordonnantie opgenomen wordt, om de raadgevende taken van de Federatie van Brusselse OCMW's officieel te maken, en dit met een duurzame financiering.**

Er moet met de OCMW's, speerpunten in de strijd tegen armoede, via hun Federatie overlegd worden in het kader van de uitwerking van een plan voor armoedebestrijding. Dit plan moet

¹ Zie hierover <https://be.brussels/over-het-gewest> voor een overzicht van een hele reeks (semi)overheidsdiensten en -instellingen met betrekking tot het BHG. Schaalvoordelen zijn zeker mogelijk.

aan het begin en niet aan het einde van de verkiezingsperiode opgesteld worden. Anders is dit plan alleen een communicatie naar Europa.

Later zal dit plan aangepast moeten worden, zodat het afgestemd is op de plannen van de andere deelstaten.

Wij verwachten:

- om in de nieuwe regeringsverklaring de grote lijnen van het toekomstige plan voor armoedebestrijding te lezen.

Wij vragen:

- de opstelling van een plan voor armoedebestrijding in overleg met de Federatie van Brusselse OCMW's.

4. Een autonome Federatie van Brusselse OCMW's

De Federatie van OCMW's is het orgaan dat de 19 Brusselse OCMW's vertegenwoordigt bij de verschillende politieke instanties van het land. Door al haar activiteiten heeft de Federatie voeling met de behoeften van de 19 Brusselse OCMW's en valoriseert ze hun actie.

Telkens als de Brusselse OCMW's en hun actiemiddelen rechtstreeks of onrechtstreeks op het spel staan, verdedigt de Federatie van Brusselse OCMW's hun standpunt. Ze verricht een kritische analyse van de ontwerpen en voorstellen van wet, decreet of ordonnantie aangaande de werking en actie van de OCMW's en stelt zo nodig amendementen op om die teksten te wijzigen in een gunstigere zin voor de OCMW's of voor de personen die bijstand genieten.

Bovendien verleent de Federatie van Brusselse OCMW's de Brusselse OCMW's juridische en technische steun bij de uitvoering van hun activiteiten (met name via omzendbrieven, artikels en dossiers, de organisatie van commissies, werkgroepen, vormingen, infosessies, ...).

De Federatie van Brusselse OCMW's is het resultaat van de fusie van de Afdeling OCMW van de Vereniging van de Steden en Gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Conferentie van voorzitters en secretarissen van de 19 Brusselse OCMW's in april 2016. Dit fusieverzoek genoot met name de steun van het Gewest, als een stap in het proces om het tewerkstellingsbeleid te harmoniseren.

Het is noodzakelijk om dit proces, dat tijdens de bestuursperiode 2014–2019 aangevat werd, voort te zetten door de Federatie van Brusselse OCMW's haar eigen juridische vorm te geven.

Deze versterking van de vertegenwoordiging van de OCMW's zou trouwens een mooie kans zijn om een nieuwe synergie te ontwikkelen met de Stad Brussel en de Brusselse gemeenten, het Gewest, de (bi)communautaire sector, de semioverheidsinstellingen, ... Het gaat dus om

een investering voor sterkere en doeltreffendere gewestelijke en lokale overheden, die dicht bij de burgers en hun verwachtingen staan.

Wij vragen:

- een gewestelijk politiek engagement voor de juridische autonomie van de Federatie van OCMW's;
- juridische autonomie in de vorm van een vzw, of anders via een vereniging volgens hoofdstuk XII als het juridische kader dat mogelijk maakt;
- een gepaste en duurzame financiering van de Federatie van Brusselse OCMW's.

Deze aangekondigde wens om juridisch autonoom te zijn, leidde tot bezorgdheden waaraan ook tegemoetgekomen moet worden.

Een deel van deze bezorgdheden kunnen wellicht weggenomen worden door bepaalde actoren te laten vertegenwoordigen in de raad van bestuur (of als leden van de vereniging volgens hoofdstuk XII). Op juridisch vlak kunnen de verwachtingen en taken van deze federatie verduidelijkt worden in een specifiek juridisch kader dat gebaseerd is op de organieke OCMW-wet en dat gekoppeld is aan de vertegenwoordiging van de OCMW's via hun Federatie.

Dit kader moet op zijn minst de situaties omvatten, waarin het advies van de OCMW's verwacht wordt, alsook de vormen van discussie over de verschillende aspecten van het memorandum (personeel, IT, administratieve vereenvoudiging, gezondheidsbeleid, diensten voor bejaarden, tewerkstellings- en vormingsbeleid, energie, ...). Dit kader moet de huidige taken opnemen die het Gewest en/of de GGC aan de Federatie voorbehouden heeft, alsook de daaraan gekoppelde middelen.

Om het constructieve overleg tussen de gewest- en gemeenschapsoverheden en de OCMW's voort te zetten, vraagt de Federatie van Brusselse OCMW's dus om nauw betrokken te blijven bij de voorbereiding van de maatregelen die grote directe gevolgen voor de OCMW's hebben.

Wij vragen:

- een overlegkader dat in een ordonnantie opgenomen wordt, om de raadgevende taken van de Federatie van Brusselse OCMW's officieel te maken, en dit met een duurzame financiering;
- dat er geen enkele maatregel genomen wordt zonder voorafgaand overleg met de vertegenwoordigers van de OCMW's;
- dat er vóór ieder politiek besluit van de deelstaten een evaluatie van de 'armoede-impact' aan de vertegenwoordigers van de lokale besturen bezorgd wordt. Deze evaluatie omvat een studie over het effect van dit beleid op de financiën van de lokale besturen.

I. MIDDELEN VAN DE OCMW'S

1. BFMW

De algemene financiering van de OCMW's valt onder de bevoegdheden van het Brussels Gewest en de GGC. Het Bijzonder Fonds voor Maatschappelijk Welzijn (BFMW) werd hervormd en de dotatie aan de OCMW's werd tijdens de vorige bestuursperiode verhoogd zodat de OCMW's hun taken kunnen uitvoeren, die maar blijven toenemen.

In 2016 bedroeg het BFMW voor de 19 OCMW's 21.062.000 euro. Met de hervorming van de algemene dotatie aan de gemeenten is dat bedrag in 2017 verhoogd naar 25.431.326,67 euro (+20%). Naast het voorziene deel in de algemene dotatie aan de gemeenten en OCMW's is het BFMW verhoogd met het te verdelen saldo zoals bepaald in artikel 11, derde lid van de gezamenlijke ordonnantie tot vaststelling van de regels voor de verdeling van de algemene dotatie aan de gemeenten en de OCMW's van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vanaf het jaar 2017, alsook met een aanvullende bijdrage van de GGC van 3.000.000 euro (jaarlijks met 2% verhoogd) sinds 2018. In 2019 zou het bedrag van het BFMW voor de 19 OCMW's 30.734.554,68 euro moeten bedragen en tegen 2021 35.723.016,17 euro (ofwel +70% in vergelijking met 2016).

De vrijwaring van de verhoging van het BFMW in het licht van een daling van de gemeentelijke dotatie was een eis van de OCMW's tijdens de besprekingen over de hervorming van het BFMW. De Federatie heeft concrete voorstellen gedaan om de organieke wet die deze vrijwaring mogelijk maakt, te wijzigen. Hoewel de Regering deze vrijwaring niet concreet gemaakt heeft via de wetswijziging die de Federatie voorgesteld had, heeft de Minister-President, zoals beloofd, de gemeenten over deze problematiek gesensibiliseerd door de volgende paragraaf op te nemen in zijn omzendbrief van 20 juli 2018 betreffende de opmaak van de gemeentelijke begrotingen voor het dienstjaar 2019: "De gemeenten moeten er ook op letten de eventuele verhoging van de BFMW-dotatie die hun OCMW in 2017 en 2018 zou hebben genoten, te vrijwaren." De budgettaire omzendbrief aan de OCMW's voor het dienstjaar 2019 vermeldt het volgende: "Daarnaast werden de gemeenten ook verzocht om de eventuele verhoging van de BFMW-dotatie die hun OCMW in 2017 en 2018 zou hebben genoten te vrijwaren". Ondanks de budgettaire omzendbrieven blijkt dat de gemeenten te vaak, zonder overleg met hun OCMW, de verhoging van het BFMW compenseren met een verlaging van de dotaties van de gemeente aan het OCMW.

We hebben van onze leden vernomen dat er bezorgdheid heerst over de uitvoering van de hervorming van het BFMW in termen van communicatie en vereffening. Wat bijvoorbeeld de communicatie betreft, had BPB in september 2017 een mail gestuurd naar de OCMW's met het geraamde bedrag waarmee ze rekening konden houden voor hun budgettaire wijzigingen tot eind 2017 en voor de opmaak van hun begroting voor 2018, in afwachting van het uitvoeringsbesluit. Uiteindelijk hebben de OCMW's nooit een officieel document van de GGC (of BPB) gekregen om te preciseren dat, met de berekeningen in bijlage, de gestorte bedragen

in het kader van het BFMW voor 2017 overeenstemden met het definitieve bedrag dat de GGC verschuldigd was. Aangezien het bedrag van het BFMW per OCMW voor de komende drie jaar vastgelegd is, is het gepast dat de GGC (of BPB) de OCMW's de definitieve bedragen bezorgt die zij moeten voorzien in hun begroting, op zijn minst vóór het begin van het begrotingsjaar, samen met de berekeningen in bijlage en de geplande datum van betaling aan het OCMW, en dit om zowel wettelijke redenen als met het oog op het beheer van de financiën.

Wat de betaling van het BFMW voor 2017 betreft, werd de eerste schijf pas op 27 december 2017 gestort

en het saldo op 29 maart 2018. Voor de OCMW's betekent dit een groot financieel tekort. Door de wettelijke rentevoet van 2% toe te passen op de inkomsten die de OCMW's verwachten op basis van de kwartaalbetalingen vóór de hervorming, krijgen we een last (of verlies) van 237.000 euro. Bij een verwachte betaling in één keer in mei bedraagt de financiële last 343.000 euro!

Tot slot lijkt het erop dat het bedrag van 3 miljoen euro als aanvullende inbreng van de GGC niet jaarlijks voorzien is in de begroting van de GGC.

Wij vragen:

- een compensatie voor het verlies van de gemeentelijke dotatie gerelateerd aan de verhoging van het BFMW om tegemoet te komen aan de uitdagingen op het gebied van armoede en zodat de OCMW's hun taken kunnen uitvoeren;
- de mededeling, door de GGC aan de OCMW's, van de definitieve bedragen die ze in hun begroting moeten voorzien, op zijn minst voor de start van het begrotingsjaar, samen met de berekeningen in bijlage en de geplande datum van betaling aan het OCMW;
- de invoering van een betaling ofwel in één schijf naar het voorbeeld van de gemeenten en voldoende vroeg in het lopende jaar, ofwel in vier kwartaalschijven zoals vroeger;
- dat de aanvullende inbreng van de GGC in het BFMW structureel opgenomen wordt in de begroting van de GGC.

2. *Personeel van de OCMW'S*

De Brusselse OCMW's ondervinden aanwervingsproblemen voor bepaalde beroepen. Dat is het geval voor verpleegkundigen, hoewel we een gunstige ontwikkeling vaststellen, maar ook voor sociaal werkers, juristen, boekhouders en andere houders van wettelijke graden.

De oorzaken van het personeelsverloop in de OCMW's zijn gekend: statuut, mobiliteit, tweetaligheid, verminderde aantrekkingskracht van het openbaar ambt, negatief imago van het OCMW, ... De OCMW's trachten oplossingen te zoeken, maar het personeelsverloop in de instellingen blijft groot en we stellen vast dat de lonen in Vlaanderen en Wallonië aantrekkelijker zijn dan in Brussel.

Opdat de OCMW's zich zouden kunnen aanpassen aan de maatschappelijke ontwikkelingen, de rijzende sociale problemen en de taken die aan deze openbare buurtinstellingen toegekend worden, is het absoluut noodzakelijk dat het personeel geschikte opleidingen krijgt.

De sociale diensten van de OCMW's zijn de sociale steunpunten van onze maatschappij. De werknemers die in contact staan met het publiek, ontvangen op het OCMW iedereen die door de mazen van het net van de sociale zekerheid geglipt is en die de hulp van het OCMW inroept om oplossingen te vinden voor soms zeer ingewikkelde problemen. Voor een reële afstemming tussen behoeften en vragen is een analyse van de situatie vereist, waarbij men zich niet beperkt tot cijfers en die dus tijd in beslag neemt, maar er is ook voldoende administratief personeel nodig om de administratieve taken met betrekking tot de verplichtingen van het OCMW uit te voeren.

Om sociaal en administratief werk van hoge kwaliteit te leveren, is het dan ook absoluut noodzakelijk dat de onthaalbeambten, de stewards, de administratieve medewerkers, het verzorgend personeel, het personeel van de diensten voor gezinshulp, de sociaal werkers en het personeel van de technische en logistieke diensten voortgezette opleidingen kunnen volgen, die aangepast zijn aan hun functie.

Werknemers die actief zijn op het gebied van maatschappelijk werk, gezondheidszorg, thuiszorg of hulp aan kinderen moeten begeleid kunnen worden door mensen die al veel ervaring hebben met de hulpverlening.

Met het oog op de bevordering van het werken in netverband, wat onvermijdelijk is op het gebied van maatschappelijk werk, moeten bovendien de plaatselijke coördinaties in de gemeenten aangemoedigd en beter gefinancierd worden.

Alleen kunnen de OCMW's niet handelen en hun acties moeten gecoördineerd, geïntegreerd en globaal zijn.

2.1. Herwaardering van de loonschalen

Op basis van de verkregen informatie blijkt duidelijk dat de loonschalen van de lokale besturen aanzienlijk lager liggen dan die van de lokale besturen in de andere twee gewesten en vooral die van de ambtenaren van het Brusselse gewestbestuur, aangezien de delta's van 2 tot 45% gaan afhankelijk van het niveau.

Een grondige herziening van de loonschalen is noodzakelijk om verscheidene vastgestelde fenomenen bij de lokale besturen in te dijken, zoals het weinig aantrekkelijke loon in vacatures en het vertrek van onze ambtenaren naar lokale besturen in de andere twee gewesten (die ook niet onderworpen zijn aan de verplichte taalcertificering en de taalpariteit vanaf A5) en naar het Brusselse gewestelijke bestuur.

Het is niet te rechtvaardigen dat voor gewestelijke en lokale ambtenaren in eenzelfde gewest loonverschillen gehanteerd worden van 6 tot 45% voor niveau A, van 4 tot 28% voor niveau B, van 3 tot 41% voor niveau C en van 4 tot 23% voor niveau D.

Wat niveau E betreft, dringen de OCMW's aan op een herwaardering van de loonschaal voor niveau E, in plaats van dit niveau eenvoudigweg af te schaffen. Het is immers belangrijk om een onderscheid te blijven maken tussen gediplomeerde en niet-gediplomeerde ambtenaren en zo een essentiële sociale rol te blijven spelen in ons gewest, maar toch ook carrièremogelijkheden te bieden.

Deze herwaardering moet dan ook gepaard gaan met een doorgroei van niveau E naar niveau D via de vlakke loopbaan, zonder examen, na een welbepaald aantal jaar (bijvoorbeeld na zeven jaar).

De herwaardering van de loonschaal zou moeten overeenstemmen met de loonschaal voor niveau E in het Waals Gewest.

2.2. Loopbaanverlenging

Gewestelijke ambtenaren genieten van de verlenging van de loonschalen, naar het voorbeeld van de loonschalen van de COCOF, de GGC en Iriscare.

De omvang van de loopbaan van de gewestelijke ambtenaren is gestegen naar maximaal 45 jaar tegenover 23 jaar (niveau A) tot 27 jaar (niveau B tot E) in de gemeenten en OCMW's.

2.3. Statutarisering

De Brusselse regering moet een standpunt innemen over het model dat hieromtrent aangeprezen wordt in het Gewest. Hoewel de regering wel degelijk het statuut voor lokale ambtenaren wil bevorderen, zal de financiële steun van het Gewest grondig herzien moeten worden om deze doelstelling te bereiken.

Het Brussels Gewest voorziet in een jaarlijks budget, dat beschouwd wordt als een incentive voor de lokale besturen, van circa 2.000 euro voor een ambtenaar en 3.000 euro voor een GECO. Deze steun is eenmalig, en wordt dus maar één keer toegekend op het ogenblik van de benoeming van de ambtenaar, terwijl de kosten voor een benoemde ambtenaar een gemiddelde jaarlijkse extra kost van 10.000 euro vertegenwoordigen (7.000 euro voor niveau E en 15.000 euro voor niveau A) in vergelijking met een contractuele ambtenaar. In werkelijkheid vertegenwoordigt de huidige financiële steun een belachelijk laag bedrag en komt die op geen enkele manier tegemoet aan een doelstelling om de lokale besturen te stimuleren.

Het toegekende gewestelijke budget wordt op zijn beurt systematisch deels opgegeven omdat de lokale besturen onvoldoende contractuele ambtenaren statutariseren.

Zowel het toegekende bedrag per ambtenaar als de herhaling van de steun moeten herzien worden. Gezien de jaarlijkse meerkosten die met statutarisering gepaard gaan, dient er immers een jaarlijkse steun per ambtenaar voorzien te worden, en niet langer eenmalig. De incentive zou 4.000 euro per ambtenaar en 6.000 euro per GECO moeten bedragen op het ogenblik van de benoeming, en nadien 2.000 euro per ambtenaar en 3.000 euro per GECO op jaarbasis.

Het saldo van het toegekende budget zou verdeeld moeten worden onder de lokale besturen die in de loop van het jaar ambtenaren gestatutariseerd hebben.

2.4. Financiering van een tweede pensioenpijler

Het Brussels Gewest is het enige gewest van de drie dat nog geen standpunt ingenomen heeft over de financiering van een tweede pensioenpijler voor zijn ambtenaren in het kader van de wet van 30 maart 2018.

Deze situatie laat de lokale besturen in het ongewisse over de financiering van de pensioenen van hun ambtenaren en de huidige incentives zullen op geen enkele manier de werkelijke kosten dekken die de pensioenen van de ambtenaren zullen vertegenwoordigen, noch de delta voor de contractuele ambtenaren met de pensioenen van de statutaire ambtenaren.

De volgende regering zal voor de financiering van een tweede pijler dus een voorstel moeten doen, dat samenhangt met het aanbevolen model op het vlak van statutarisering. Indien de regering de statutarisering massaal zou steunen, dan zal een aanzienlijk deel van het personeel immers onder contract blijven (GECO, banen uitsluitend voor contractuele ambtenaren, CBD, ...).

2.5. Algemeen

Een grondige herfinanciering van de lokale besturen, met inbegrip van de verenigingen volgens hoofdstuk XII, op het vlak van personeelsuitgaven is onvermijdelijk. Er staan ons flinke uitdagingen te wachten op het gebied van pensioen, loononzekerheid, personeelsbehoud en aantrekkelijkheid van de sector.

Daarnaast zijn er nog de grote verschillen in de lokale besturen qua eindejaarspremie, de wijze van toekenning van de taalpremie en de al dan niet toekenning alsook de nominale waarde van maaltijdcheques.

Omwille van de problemen die zowel het gewestelijk bestuur als de lokale besturen ondervinden om cijfergegevens te verkrijgen over de verschillende onderzochte materies, willen we de regering bovendien vragen om een voldoende efficiënte hr-software te financieren of mede te financieren. Het is enkel door de aanzienlijke tijdsinvestering van het gewestelijk bestuur en van bepaalde gemeenten in de verzameling van betrouwbare cijfergegevens dat de WG heeft kunnen werken. Met een efficiënte tool in alle gemeenten en OCMW's hadden we in voor iedereen aanvaardbaardere omstandigheden kunnen werken. De aankoop van een gemeenschappelijke software voor de lokale besturen zou trouwens tot harmonisering moeten leiden en zo de aangehaalde verschillen moeten beperken.

Wij vragen:

- dat er meer rekening gehouden wordt met de OCMW's in het Comité C en dat zij als volwaardige partners erkend worden, net zoals de vakbonden;
- een grondige herfinanciering van de lokale besturen, met inbegrip van de verenigingen volgens hoofdstuk XII, op het vlak van personeelsuitgaven;

../..

../..

- een algemene en substantiële opwaardering van de loonschalen voor het personeel van de Brusselse lokale overheidsdiensten en een passende financiering door de loonschalen af te stemmen op die van de andere gewesten of zelfs die in het Brussels Gewest;
- een herwaardering van de loonschaal voor niveau E, in plaats van dit niveau eenvoudigweg af te schaffen;
- een herziening van de omvang van de loonschalen om de werkelijkheid van de wettelijke pensioenleeftijd beter weer te geven, naar het voorbeeld van wat er onderhandeld werd voor het Brusselse gewestelijke bestuur;
- de verhoging van het BFMW voor de aanwerving van personeel in de OCMW's om tegemoet te komen aan de uitbreiding van het takenpakket;
- de vergroting van de begrotingsruimte voor vormingen, supervisie en andere activiteiten met het oog op de versterking van de cohesie binnen de teams;
- de verhoging van het toegekende bedrag per ambtenaar en de invoering van een jaarlijkse steunbedrag in geval van statutarisering, waarbij het saldo van het toegekende budget verdeeld wordt onder de lokale besturen;
- de financiering van een tweede pijler, die samenhangt met het aanbevolen model op het gebied van statutarisering;
- de (mede)financiering van een voldoende efficiënte hr-software die geïntegreerd kan worden in de programma's in ontwikkeling, met inachtneming van andere, nog vast te stellen IT-behoefte;
- om de sociale coördinatietaken van de OCMW's financieel beter te ondersteunen;
- om de openlijke en evenwichtige samenwerking tussen de GSOB enerzijds en Brulocalis anderzijds verder te ondersteunen, met name om de werkzaamheden voort te zetten betreffende de afstemming van de aangeboden leerstof op de behoeften van het personeel;
- om de financiering van de gesubsidieerde contractuele ambtenaren in de OCMW's te herzien (met name door de premies te indexeren) en om het verdeelsysteem aan te passen door de quota lokale entiteit op te heffen om een quota Gemeente en een quota OCMW te bevorderen.

3. Informatica

Op het gebied van informatica werden de Brusselse OCMW's de voorbije jaren geconfronteerd met een aantal ontwikkelingen ('monopolisering' van de IT-leveranciers, stopzetting van de ontwikkeling van bepaalde software), enkele initiatieven op federaal niveau (Primaweb+ dat nog niet afgewerkt is), op gewestniveau (Imio in het Waals Gewest) en op lokaal niveau (een inventaris zoals Prévert is mogelijk), en wijzigingen in de regelgeving (elektronische facturatie is voortaan verplicht voor de OCMW's).

De OCMW's alleen laten werken op deze aspecten kan een financieel risico impliceren voor de lokale en gewestelijke besturen. De uitwisseling van ervaringen en projecten zou ongetwijfeld een meerwaarde bieden.

In het kader van een aantal grootschalige projecten, zoals de dematerialisatie van documenten (ontvangst, beheer en archivering), is gebleken dat de samenvoeging van de vaardigheden, de door sommigen reeds verworven ervaring en de middelen de meest geschikte methode is. De gemeenten zouden de voorkeur geven aan een dergelijke aanpak om hun taken uit te voeren. Zo'n strategie versterkt de onderhandelingskracht met de privéleveranciers en maakt schaalvoordelen (Gewest, CIBG en OCMW) of zelfs de uitwisseling van eigen ontwikkelingen mogelijk. Tegelijkertijd kan de problematiek van de digitalisering van de documenten en het beheer van de digitale documenten en gegevens tot de elektronische archivering geïntegreerd worden.

Zoals we in ons vorige memorandum gevraagd hebben, heeft het Gewest na overleg met de stakeholders op het vlak van IT een richting voor de lokale besturen vastgelegd, die opgenomen werd in een cijfernota. Er werd beslist om de prioriteit te geven aan een oplossing voor 'boekhouding/opbrengsten/belastingen' en voor 'sociaal'.

Dit project van het Brussels Gewest vormt een centraal element in de overwogen oplossing.

De OCMW's vinden het relevant en steunen het idee van:

- een gemeenschappelijke gewestelijke oplossing (sociaal, boekhouding, hr, data recovery plan – DRP, elektronische archivering, ...)
 - o die open en configureerbaar is (toegang tot de databases en tot de application programming interface – API)
 - o in samenwerking met het OCMW van Charleroi of de POD MI (besprekingen zijn alleen mogelijk wanneer de beschikbare middelen vastgelegd zijn);
- een gewestelijke oplossing voor de boekhouding (CIBG);
- de oplossingen van CORILUS (RVT);
- de oplossingen aangeboden door het gewestelijke data center (SaaS voor alle oplossingen, DRP, ...) om de onderhandelingskracht te kunnen versterken en schaalvoordelen (Gewest, CIBG en OCMW) of zelfs de uitwisseling van eigen ontwikkelingen mogelijk te maken. Tegelijkertijd kan de problematiek van de digitalisering van de documenten en het beheer van de digitale documenten en gegevens tot de elektronische archivering geïntegreerd worden. De knelpunten voor de OCMW's zijn dat deze gemeenschappelijke oplossing betaalbaar moet zijn en dat de module 'sociaal' ten laatste tegen 2022 in productie moet gaan.

Wij vragen:

- een antwoord met betrekking tot de afhankelijkheid van de Brusselse OCMW's ten aanzien van de monopolistische situatie op het gebied van informatica (NRB GROUP via de ADINFO-structuur) voor de beheerssoftware van de sociale actie en de betrokken boekhoudsoftware, wat een groot risico kan inhouden voor de continuïteit van de OCMW's als openbare diensten;
- de implementatie van één enkele IT-oplossing:
 - die openbaar is voor de lokale besturen, waaronder de 19 OCMW's (sociaal, boekhouding, hr, data recovery plan – DRP, elektronische archivering, ...);

../..

../..

- in samenwerking met andere partners zoals de OCMW's van andere gewesten en de federale overheid, door een beroep te doen op het gewestelijke data center (SaaS voor alle oplossingen, DRP, ...);
- die open en configureerbaar is (toegang tot de databases en tot de application programming interface – API);
- door de gewestelijke, gemeenschaps- en lokale middelen te bundelen;
- rekening houdend met de termijnen van de grote projecten die uitgevoerd moeten worden, zoals elektronische facturering en digitalisering van documenten;
- om verdere preciseringen te verstrekken over een strategische visie op het gebied van automatisering rekening houdend met de gewestelijke en lokale behoeften;
- om de wetgeving van toepassing op de gemeentelijke boekhouding te herzien met het oog op de inkorting van de bewaartermijn voor materiële boekhoudkundige stukken.

Iedereen die cijfergegevens over de werking van de OCMW's en de verleende sociale hulp probeert te verzamelen, ondervindt trouwens moeilijkheden. De gegevens zijn verdeeld over verschillende ministeries, diensten, gemeenschappen of zijn gewoonweg niet beschikbaar. Zonder correcte en objectief meetbare cijfers is een goed armoedebestrijdingsbeleid niet mogelijk. De controle en opvolging van de statistieken is essentieel om te evalueren of bepaalde maatregelen werken.

In samenwerking met het Centrum voor Informatica voor het Brussels Gewest (CIBG) heeft de Conferentie van de Voorzitters en Secretarissen initiatieven genomen, maar de uitvoerbaarheid van de projecten moet op lange termijn gegarandeerd worden aan de hand van structurele maatregelen.

De OCMW's hebben dagelijks te kampen met verzoeken om cijfers vanwege verschillende instanties (POD Maatschappelijke Integratie, Sociaal en Gezondheidsobservatorium, Actiris, ...), zowel over uiteenlopende kwesties als over verschillende periodes. Die gegevens doorgeven vraagt veel werk voor de OCMW's, en deze situatie moet verbeterd worden.

Wij vragen:

- de voortzetting van de financiering voor projecten die het OCMW samen met het CIBG opzet;
- steun voor de OCMW's – menselijke en logistieke middelen – zodat ze het hoofd kunnen bieden aan de vele gegevensaanvragen die ze binnenkrijgen.
- een verbintenis met betrekking tot de regionale middelen en het tijdschema om uiteenlopende oriëntaties van de overheden te vermijden door hen in staat te stellen zich beter voor te bereiden op de vervanging van hun kritische bedrijfsapplicaties met het oog op de uitvoering van hun taken.

3.1. Administratieve vereenvoudiging

Sinds januari 2006 maken alle OCMW's deel uit van het netwerk van de sociale zekerheid.

Daardoor hebben de OCMW's toegang tot een heleboel gegevens die afkomstig zijn van de sociale zekerheidsinstellingen in de ruime zin van het woord.

Met betrekking tot deze toegang tot gegevens hebben de OCMW's te maken met een dubbele ontwikkeling.

Eenzijds kunnen zij de kwaliteit van de gecodeerde gegevens in de dossiers effectief verbeteren en bijgevolg de invorderingen, onder meer bij subsidiërende overheden, versnellen.

Gezien de mogelijkheden van het netwerk kunnen de OCMW's anderzijds de gegevens die hun ter beschikking gesteld worden, proactiever behandelen en bijgevolg de rechten van de gebruikers beter onderscheiden. Een betere integratie van deze gegevens in het OCMW en met die van hun partners maakt een betere aanwending van de financiële middelen en van het personeel mogelijk.

Initiatieven ten gunste van deze integratie moeten ondersteund worden door het Brussels Gewest.

In deze dagelijkse werkzaamheden van de OCMW's die deel uitmaken van het netwerk van de sociale zekerheid, verschaffen de OCMW's ook gegevens door middel van attesten. Tegenwoordig worden hulpattesten elektronisch en automatisch verstuurd na een beslissing aan de sociale zekerheidsinstellingen met het oog op het opvorderbaar maken van afgeleide rechten. Steeds meer instellingen gebruiken deze attesten.

Maar er zijn nog andere instellingen die een hulpattest van het OCMW nodig hebben met het oog op de opening van rechten op bepaalde voordelen voor de gebruikers. We vermelden onder meer de sociale woningen, de scholen en opleidingscentra, Actiris, het gewestelijk bestuur, ... Deze instellingen vragen hun gebruikers, burgers of klanten om in dat geval een papieren attest van het OCMW mee te brengen.

De OCMW's willen ook dat instellingen (bv. sociale huisvesting, scholen en opleidingscentra, Actiris, gewestelijke administratie, enz.) gebruik maken van de elektronische certificaten die reeds door de OCMW's worden opgesteld en vragen dat de Brusselse instellingen, zoals de Vlaamse en de Franse Gemeenschap, daartoe de nodige maatregelen nemen.

De gebruikers worden steeds meer geconfronteerd met problemen omtrent de betaling van medische en farmaceutische kosten en doen in dat geval een beroep op de OCMW's.

De Brusselse OCMW's zijn betrokken bij nagenoeg 60% van de dringende medische hulp in dit land.

Met de inwerkingtreding van de hervorming van de dringende medische hulp voor de OCMW's – Mediprima genaamd – hebben de gebruikers te maken met een drievoudige tenlasteneming van kosten (hetzij rechtstreeks door de federale overheid, hetzij door de verzekeringsinstellingen, hetzij door de OCMW's).

De hervorming van de medische hulp voor de OCMW's beoogt overigens niet alle zorgverstrekkers (bv. huisartsen). Dat zal nog problemen teweegbrengen voor de patiënten op het vlak van toegang tot verzorging en voor de OCMW's qua bijkomende administratieve last.

Met het oog op een volledige administratieve vereenvoudiging tussen de OCMW's en de ziekenhuizen moet het project New Sinrho de steun krijgen van de Brusselse instellingen. Het zou interessant zijn om deze projecten uit te breiden:

- naar huisartsen en specialisten, voor de raadpleging van elektronische beslissingen van de OCMW's;
- naar huisartsen, voor de afgifte van het elektronisch requisitoir;
- naar een geïntegreerde controle van de elektronische beslissingen, elektronische facturen en afrekeningen.

Deze nieuwe toepassing moet voorzien in de nodige functionaliteiten en technische maatregelen (interactie met andere sociale en boekhoudkundige toepassingen, bijvoorbeeld) om de administratieve lasten die het zal genereren voor de OCMW's, zo veel mogelijk te beperken.

3.2. Rechten van de gebruikers

Zie ook inleiding over de duidelijkheid van de Brusselse, lokale, gewestelijke en/of bicommunautaire instellingen (wie doet wat).

Door de overheveling van de bevoegdheden kent de burger zijn rechten en plichten niet meer en slagen de professionals er niet meer in hun begeleiding met kennis van zaken te verrichten en de burger zo duidelijk mogelijk te informeren.

Deze informatieplicht vergt een grote investering van de organisaties: zij moeten de wetgeving volgen, hun personeel bijscholen en documenten aanmaken en updaten waarin de interpretatie van de wetgeving in richtlijnen vastgelegd wordt.

Wij vragen dat het initiatief dat aanvankelijk het sociaal portaal genoemd werd en in 2010 voorgesteld werd aan de terreinwerkers in het Brussels Gewest, opnieuw geactiveerd wordt. De uitvoering van dit project zou een schaalvoordeel opleveren met betrekking tot de productie van kennis en een betere begeleiding van de burgers bij het bepalen van hun rechten en plichten.

II. GEZONDHEID

1. Context

De bestaansonzekerheid van mensen heeft een invloed op hun gezondheid, en hun gezondheid op hun bestaansonzekerheid. Veel studies tonen effectief aan dat personen met minder middelen – van financiële, sociale of sociaal-economische aard – in minder goede gezondheid verkeren dan de rest van de bevolking². En een slechte gezondheid zal op haar beurt een impact hebben op de kwetsbaarheid van die mensen. In Brussel verklaart meer dan een kwart van de bevolking (26,3%) dat ze om financiële redenen gezondheidszorg uitgesteld hebben of zich gewoonweg niet hebben laten verzorgen³. Zoals de FBHAV in haar witboek preciseert: “Wanneer ziekte en armoede met elkaar verweven zijn, zorgt de opeenstapeling van kwetsbaarheid voor een verminderde toegang tot preventieve geneeskunde, meer verslavingsproblemen en een verslechtering van de fysieke en mentale gezondheid.”⁴ Er zijn zodanig veel situaties van ongelijkheid met betrekking tot de toegang tot gezondheidszorg in Brussel dat de termijnen voor de administratieve verwerking van aanvragen voor de tenlasteneming van gezondheidszorg lang geworden zijn.

Deze mensen richten zich tot het OCMW omwille van gezondheidsproblemen die zich vaak voordoen naast vele andere factoren, zoals een ongeschikte woning (onbewoonbaar of overbevolkt), sociaal isolement, psychosociale factoren, sociaal-economische situatie, geen opleiding of werk, de combinatie van werk- en privéleven, ... Naast hun taken om een woning, job of studietraject te helpen vinden, vervullen de OCMW's een sleutelrol om gezondheidszorg betaalbaar te maken, met name door de personen bij wie armoede vastgesteld is bij een ziekenfonds aan te sluiten en hun facturen voor gezondheidszorg te betalen. Als instrument beschikken zij over medische hulp voor illegalen en dringende medische hulp voor illegalen en bepaalde Europese burgers (personen die met eigen middelen leven, studenten en werklozen). Ze treden ook op als actoren voor de preventie van gezondheidsrisico's, door hun gebruikers te informeren, en als tussenpersoon voor eerstelijnszorg.

De OCMW's hebben eveneens overeenkomsten gesloten met verschillende partners, zoals openbare ziekenhuizen (IRIS) maar ook privéziekenhuizen, medische huizen, huisartsen, apotheken, rust- en verzorgingstehuizen, ... Deze overeenkomsten verwijzen de gebruikers door naar medische omgevingen die geschikt zijn voor hun aandoeningen en zijn vertrouwd met de interne werking van de OCMW's. Alle OCMW's van het Gewest zijn echter nog altijd de mening toegedaan dat de begunstigde van de OCMW-hulp de arts kiest.

Volgens artikel 57 van de OCMW-wet van 7 juli 1976 is het de taak van de OCMW's om aan personen en gezinnen de dienstverlening te verzekeren waartoe de gemeenschap gehouden is. Ze verzekeren niet alleen lenigende of curatieve maar ook preventieve hulp.

Dit preventieve aspect blijkt cruciaal te zijn voor de OCMW's in hun relatie met de diensten voor eerstelijnszorg, namelijk de huisartsen, en de verenigingen die gespecialiseerd zijn in het

² Welzijnsbarometer 2018, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn, p. 45.

³ Gezondheidsindicatoren 2010 van het Brussels Gewest:, 2010, p. 195.

⁴ Eigen vertaling - “Le droit à la santé pour tout individu vivant dans la Région de Bruxelles-Capitale”, FBHAV, witboek, bijgewerkt in 2015, p. 5.

laten gelden van de rechten van personen in armoede. Het inzetten van de eerstelijnszorg vermijdt dat later de tweedelijnszorg te hulp moet schieten, wat een weerslag heeft op de kosten voor het OCMW (tweedelijnszorg vertegenwoordigt een grotere financiering) en de verergering van de ziekte tot gevolg kan hebben. Deze preventie is een belangrijke troef die onderstreept moet worden.

2. Functie 0,5

De 'functie 0,5', ook 'lagedrempelinrichtingen' of 'lijn 0,5' genoemd, is een interessante procedure voor OCMW-gebruikers. De functie 0,5 maakt niet alleen de aansluiting op zorgdiensten mogelijk voor personen die daar het verst van af staan, maar ook dat zij hun basisrechten kunnen laten gelden via een aangepaste sociale opvolging door ze opnieuw in het traditionele circuit te integreren. De functie 0,5 is opgenomen in het Brussels Gezondheidsplan van de GGC, waarin de OCMW's naar voren gebracht worden als facilitators om het plan uit te voeren. De principes van het Plan zijn echter onvoldoende duidelijk en nauwkeurig om echt vooruitgang te boeken in de praktijk.

Wij vragen:

- dat de GGC, op basis van het Brussels Gezondheidsplan, snel een agenda opmaakt, met spildata gekoppeld aan duidelijke doelstellingen om meer vooruitgang te boeken wat de functie 0,5 betreft;
- dat er gauw een netwerk van lagedrempelverzorging opgezet wordt, waarbij alle actoren ingeschakeld worden, zoals de OCMW's, en dat zo zichtbaar mogelijk gemaakt wordt voor de betrokken doelgroep (daklozen, illegalen, verslaafden, ...).

3. Eerstelijnszorg

Sinds de zesde staatshervorming zijn de gewesten bevoegd voor alles wat met eerstelijnszorg te maken heeft. De OCMW's werken constant samen met de eerstelijnszorg, vooral met de medische huizen en huisartsen. Om dit in goede banen te leiden, is een uitstekende coördinatie vereist en moeten de actoren verenigd worden rond participatieve projecten die dicht bij de burger staan, om de continuïteit van de verzorging te garanderen. Het komt vaak voor dat personen in armoede gefragmenteerde verzorging krijgen, door de administratieve weg die ze moeten afleggen of door een gebrek aan vertrouwen in het gezondheidssysteem (durven aan te kloppen bij het OCMW wanneer men illegaal in het land woont, durven naar de tandarts te gaan hoewel men de factuur niet kan betalen, ...). Tot slot hoeft er dankzij eerstelijnszorg geen gebruik gemaakt te worden van tweedelijnszorg, waardoor het hele gezondheidssysteem kan besparen.

Wij vragen:

- om de mogelijkheden van de inschakeling van eerstelijnszorg duidelijk in kaart te brengen voor de doelgroep; om eerstelijnszorg zichtbaarder en duidelijker te maken voor de patiënten/OCMW-gebruikers;

../..

../..

- om eerstelijnszorg te organiseren door per wijk de behoeften aan eerstelijnsactoren en het gebrek aan structuren te bepalen en door projecten te steunen voor een betere samenwerking tussen OCMW's en zorgverstrekkers;
- om de taken en financiering te versterken van de verenigingen die actief zijn in de eerstelijnszorg, zoals de FBHAV, Dokters van de Wereld en het Rode Kruis, en om preventie-instanties op te richten met de OCMW's als leden;
- om de prioriteiten te richten op de preventie van risicogedrag bij de doelgroep (roken, alcohol, soa's, hart- en vaatziekten, ...) en de OCMW-gebruikers preventietools (informatiebrochures, ...) ter beschikking te stellen;
- om de samenwerking en synergie tussen de eerstelijnsactoren (OCMW's, huisartsen, Kind en Gezin, ...) te versterken;
- om de banden tussen de deelstaten te versterken in het kader van een gezamenlijk preventiebeleid;
- om de oprichting van erkende medische huizen te versterken via een gepaste financiering en om de erkenningen of samenwerkingsakkoorden tussen OCMW's en medische huizen in Brussel te bevorderen.

Zowel het gebrek aan vertrouwen in de instellingen, waaronder de OCMW's, als de financiële en culturele factoren zorgen ervoor dat onze doelgroepen ver van de eerstelijnszorg af staan. Dit kan opgelost worden door de mobiliteit van de teams rond de patiënt te vergroten, maar ook door de functie van psychosociaal begeleider ten volle te erkennen, zoals beschreven door het SMES-B⁵ (en het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn). Het zou de taak zijn van de psychosociaal begeleider om de patiënt naar het OCMW te begeleiden, zodat diens verzoek zo snel mogelijk in aanmerking genomen wordt. Dat zou goed zijn voor de begunstigde om zijn rechten te kunnen laten gelden. Als systeem voor de beteugeling van het fenomeen 'non-take-up', moet de functie van psychosociaal begeleider de steun krijgen van de GGC en het Brussels Gewest.

Wij vragen een gepaste financiering voor de oprichting van een koepel voor psychosociaal begeleiders, die parallel werken met de eerstelijnsdiensten van de OCMW's.

De OCMW's krijgen vaak te maken met mentale gezondheidsproblemen bij hun gebruikers en moeten hiermee omgaan, zonder echte contactpunten bij professionals in de sector, waarop ook gewezen wordt in het Brussels Gezondheidsplan via een noodzaak om deze sector meer te financieren en onder de aandacht te brengen. Het plan voorziet echter niet in meer communicatie tussen en ondersteuning van de mentale gezondheidsdiensten en de OCMW's.

⁵ Actieonderzoek 'Netwerk van psycho-sociale begeleiders - PSB-net', onderzoeksrapport van 14 december 2012: <http://www.ccc-ggc.irisnet.be/sites/default/files/documents/graphics/rapports-externes/raps-version-definitive-nl.pdf>

Wij vragen een nauwere samenwerking tussen de mentale gezondheidscentra en de OCMW's door de contactpunten in kaart te brengen waarnaar de OCMW's hun gebruikers kunnen doorverwijzen, en door een gepaste financiering om deze doelstelling te bereiken.

4. Sociale coördinaties

Een ander instrument dat de OCMW's gebruiken, zijn de sociale coördinaties. Momenteel beschrijven de OCMW's een tekort aan middelen voor de uitvoering van de sociale coördinaties, vooral voor het luik gezondheidszorg. Het Gezondheidsplan biedt geen duidelijke agenda om deze processen te verbeteren. De coördinatie van de gezondheidszorg is geen taak van de OCMW's. De coördinatie van de partnerschappen behoort daarentegen wel tot hun bevoegdheden. De sociale coördinaties zijn een handig instrument voor de activering van de rechten inzake toegang tot gezondheidszorg voor hulpbehoevende en kansarme doelgroepen.

Wij vragen dat het Gezondheidsplan het bestaan van deze sociale coördinaties inzake gezondheidszorg (OCMW's) vermeldt maar vooral extra budget inplant zodat de OCMW's ze ruimer kunnen toespitsen op gezondheids- en eerstelijnszorg.

5. Ziekenhuizen

Uit het Brussels Gezondheidsplan blijkt niet de onlosmakelijke band tussen de openbare ziekenhuizen en de OCMW's. Het is nochtans nuttig om eraan te herinneren dat er partnerschappen tussen deze twee publieke actoren bestaan en dat die duurzaam gemaakt moeten worden. Bovendien treden de privéziekenhuizen soms proactief op om het OCMW-publiek op te vangen, maar er worden vaak exorbitante bedragen gefactureerd aan de OCMW's doordat specialisten (zonder RIZIV-tarief) of gevraagde ereloonsupplementen de facturen sterk verhogen.

Wij vragen dat:

- de werkzaamheden rond partnerschappen tussen de OCMW's en openbare IRIS-ziekenhuizen voortgezet worden en politiek en financieel gesteund worden door het Gewest, de GGC en de gemeenten;
- er, indien mogelijk, partnerschappen opgezet worden met de privéziekenhuizen, maar alleen met specialisten die het RIZIV-tarief hanteren en volgens andere voorwaarden voor een goede samenwerking tussen de partijen, teneinde iedereen een gelijke toegang tot gezondheidszorg tegen een billijke en betaalbare prijs te garanderen, en in dat opzicht zou er een gezamenlijke overeenkomst tussen openbare en privéziekenhuizen gesloten moeten worden;
- de GGC een studie financiert om een lijst van de supplementen te kunnen maken, die noodzakelijk zijn voor de verzorging en die verschillen van de ereloonsupplementen – supplementen die door de ziekenhuizen gevraagd worden en die de OCMW's met eigen middelen ten laste zouden nemen. Zo'n lijst zou het zowel voor de ziekenhuizen als voor de OCMW's duidelijker maken wat al dan niet ten laste genomen wordt, en zou achterstallige betalingen of de weigering van nieuwe facturen vermijden.

6. Harmonisering van de praktijken en beleidsmaatregelen van de 19 OCMW's inzake gezondheidszorg

De GGC heeft een studie gefinancierd omtrent de praktijken en beleidsmaatregelen van de 19 Brusselse OCMW's inzake gezondheidszorg. Deze studie is momenteel aan de gang en moet de mogelijkheden tot harmonisering van de door de gebruikers te volgen procedures binnen de OCMW's belichten. Een eerste punt zou bijvoorbeeld zijn om een eenvormig attest van dringende medische hulp voor alle OCMW's voor te stellen, wat het werk zou vergemakkelijken van zowel de sociaal werkers in de OCMW's als de zorgverstrekkers (privé-instellingen of verenigingen) en de gebruikers (zodat zij niet meer van het ene OCMW naar het andere moeten lopen).

Wij vragen dat er een duurzame financiering op jaarbasis toegekend wordt aan de Federatie van Brusselse OCMW's, zodat zij hun opdracht van administratieve vereenvoudiging kunnen voortzetten, door een opwaartse nivellering van de praktijken en beleidsmaatregelen van de OCMW's om de procedures te verlichten en een kwaliteits- en financieringsniveau van de verzorging te handhaven voor de gebruikers.

7. Geneesmiddelen D

De Federatie van Brusselse OCMW's heeft de lijst met geneesmiddelen D geactualiseerd, die in ambulante zorg voorgeschreven worden en door de OCMW's met eigen middelen ten laste genomen worden voor hun gebruikers. Deze geneesmiddelen worden namelijk niet terugbetaald door het RIZIV. Deze 'best practice' kreeg de steun van de GGC, die de oprichting gefinancierd heeft van de website die bijgewerkt moet worden voor de ambulante zorg (www.geneesmiddelend.brussels). De lijst die in de ziekenhuizen gehanteerd wordt, dateert echter nog van 2012 en zou dus ook geactualiseerd moeten worden, maar daarvoor is een financiering nodig.

Wij vragen dat de GGC een financiering toekent om de lijst te actualiseren van de geneesmiddelen D die in ziekenhuizen voorgeschreven worden en door de OCMW's met eigen middelen ten laste genomen worden (actualisering van de website www.geneesmiddelend.brussels voor het luik ziekenhuizen), en om deze lijst te kunnen promoten.

8. Iriscare

μNaar aanleiding van de zesde staatshervorming werden verscheidene opdrachten overgedragen aan de GGC. In Brussel werd de ION Iriscare opgericht, die verantwoordelijk is voor kinderbijslag en het luik gezondheidszorg (met name rust- en verzorgingstehuizen). Deze ION zit nog in het beginstadium maar kreeg meteen al een knauw door de beslissing van het Verenigd College van de GGC om de budgetten te beperken tot gesloten enveloppes, terwijl het om vastgestelde rechten gaat (toegang tot de THAB, tot kinderbijslag, ...), wat we aan de kaak stellen als een stap achteruit. De impact op de OCMW's is tweeledig als de budgetten onvoldoende zouden zijn. Enerzijds zal dit een grotere administratieve last meebrengen, zolang de opening van het recht niet gevolgd wordt door een perceptie van het recht, want het OCMW zal het dossier meermaals moeten openen voor de begunstigde. Anderzijds zal het OCMW zijn verzoek tot terugbetaling van de kosten die het de begunstigde voorgeschooten heeft (wettelijke subrogatie om de kosten te recupereren) bij Iriscare moeten verdedigen, terwijl de begunstigde recht heeft op deze uitkeringen.

Wij vragen dat de budgetten niet-limitatief zijn voor iedere budgettaire verbintenis in het kader van de opdrachten van Iriscare.

III. DIENSTVERLENING AAN BEJAARDEN EN GEZINNEN

Tijdens de volgende bestuursperiode zal het aantal zestig- en zeventigjarigen toenemen. Het aantal tachtigjarigen, in antwoord op de Tweede Wereldoorlog, zal daarentegen afnemen.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2024-2019
60-plussers	212 835	214 750	217 050	219 021	221 060	223 288	10 453
70-plussers	114 019	114 600	115 545	116 099	117 260	118 384	4 365
80-plussers	49 274	49 003	48 765	47 749	47 455	47 593	-1 681

1. *Residentiële dienstverlening aan bejaarden*

1.1. Context

In Brussel wonen ongeveer 13.400 ouderen in een rusthuis. Circa 8.800 werknemers staan in voor de begeleiding van deze bevolkingsgroep. 24% van deze ouderen en 31% van deze werknemers bevinden zich in openbare rusthuizen. Per twee bewoners is er gemiddeld één voltijdse, delokaliseerbare betrekking.

ROB-RVT	Bewoners	%	Betrekkingen	Personen*	Betrekkingen %
Openbaar	3 261	24%	2 047	2 729	31%
Vzw	1 943	15%	1 044	1 391	16%
Privé-commercieel	8 175	61%	3 481	4 642	53%
	13 378	100%	6 572	8 762	100%

Gegevens van 1.7.2016 tot 30.6.2017
Bron: RIZIV en RSZ voor de tewerkstelling in de openbare sector
Veronderstelling van gemiddeld 3/4 VTE per persoon

1.2. Ondersteuning op initiatief van de overheid

Om de uitdaging van de vergrijzing aan te gaan, moeten de overheid en de privésector initiatieven ondernemen.

In Brussel nemen grote groepen constant toe. Ze ontwikkelen zich door de capaciteit van kleine structuren over te nemen, die economisch niet meer levensvatbaar zijn. Dat stelt problemen, onder meer op het vlak van diversiteit van keuzes en prijzen.

In Wallonië bestaat er sinds 1997 een mechanisme voor de regulering van de sectorale aandelen, dat enig resultaat opgeleverd heeft. Minstens 29% van de bedden is voorbehouden voor de openbare sector, 21% voor de verenigingen en hoogstens 50% voor de commerciële sector.

De OCMW's maken zich zorgen om de toenemende marchandering van de diensten aan bejaarden. De overheidslogica moet verdedigd worden.

Wij vragen om acties opdat de opening van rusthuisbedden in Brussel niet alleen voor grote groepen zou gelden. Er is in het bijzonder nood aan:

- formules voor de ondersteuning van investeringen in de non-profitsector;
- een mechanisme voor de regulering van de sectorale aandelen.

1.3. Omzetting van ROB-bedden in RVT-bedden

40% van de bedden heeft een speciale erkenning als rust- en verzorgingstehuis. In de publieke sector gaat het om 52%.

Het aantal RVT-bedden is aanzienlijk toegenomen, om eenzelfde financiering te waarborgen voor eenzelfde zorgbehoefte. Er zijn echter niet voldoende bedden om te voldoen aan de behoeften met betrekking tot de vergrijzing. Tijdens de bestuursperiode 2014-2019 vond er geen omzetting plaats.

Als er nieuwe bedden geopend worden en het aantal RVT-bedden hetzelfde blijft, dan zal het gemiddelde forfait zakken. De beheerders zullen deze verminderde inkomsten moeten compenseren. Wellicht zullen ze hun prijzen verhogen.

Wij vragen de voortzetting van de inspanning om ROB-bedden in RVT-bedden om te zetten. Een verhoging van de regeling in rusthuizen met twee bedden zou gepaard moeten gaan met een verhoging van het aantal RVT-bedden met één bed.

1.4. Personeelswerving

De functie van rusthuisdirecteur houdt een belangrijke verantwoordelijkheid in, onder meer wegens:

- de morele verantwoordelijkheid van de directeur tegenover vaak zwakke mensen;
- de continue werking van de instelling die hij beheert;
- het grote aantal, de ingewikkeldheid en de constante verandering van de voorschriften die nageleefd moeten worden;
- de omvang en toename van de financiële stromen die in het spel zijn;
- de steeds grotere teams die gesuperviseerd moeten worden en de beperkte aanwezigheid van middenkaderpersoneel in het OCMW rekening houdend met de loonspanning tussen de verschillende graden.

Er zijn nog steeds aanzienlijke problemen bij de aanwerving van verzorgingspersoneel in rusthuizen. Hoewel het probleem al lang gekend is voor verpleegkundigen, is het nu ook voelbaar voor andere beroepen: zorgkundige, ergotherapeut, ... De loon schalen van het Sociaal Handvest zijn immers lager dan die van de algemene loon schaalherziening van de andere twee Gewesten. Bovendien wordt van dat personeel tweetaligheid gevraagd.

In de privéziekenhuizen werd een nieuwe functieclassificatie (Ific) vastgelegd met verhoogde loonschalen. Deze functieclassificatie zal geleidelijk aan toegepast worden. In de openbare ziekenhuizen zullen de toegepaste loonschalen vergeleken worden met die van de Ific. De bedoeling is dat de openbare ziekenhuizen niet minder aantrekkelijk worden door de toepassing van de Ific. Als dat wel het geval is, zullen correcties met financiering voorgesteld worden. De openbare ziekenhuizen mogen niet minder aantrekkelijk worden door de toepassing van de Ific in de privéziekenhuizen en de toepassing van het equivalent van de Ific in de openbare ziekenhuizen.

Om de continuïteit van de verzorging te verzekeren, moet in een rusthuis de aanwerving van een personeelslid soms zeer snel gebeuren. Een aanwerving op korte termijn kan ook noodzakelijk zijn om de financieringsnormen te respecteren. Anders zal een persoon niet geholpen worden. In zo'n geval kan een andere medewerker gevraagd worden om meer te werken. Maar dat is niet altijd mogelijk. Bovendien betekent dit een meerkost qua salaristoelage.

Wij vragen:

- een globaal en aangepast antwoord op de problemen van de functie van directeur, bestaande uit drie delen: een monografie van de functie; een versterking van de basisopleiding en de voortgezette opleiding; een aanzienlijke herziening van de loonschalen rekening houdend met de organisatorische structuur. Bij gelijke anciënniteit moet de directeur een hoger loon krijgen dan de andere personeelsleden in het rusthuis;
- een gecoördineerd en globaal debat over de verbetering van de aantrekkelijkheid van de zorgberoepen in rusthuizen;
- een vergelijking van de loonschalen van de Ific en de loonschalen van het Sociaal Handvest. Voor de functies waarbij de openbare loonschalen lager liggen dan die van de Ific, zal een gefaseerde en gefinancierde correctie doorgevoerd moeten worden;
- in geval van nood en binnen de beperkingen gesteld door het huishoudelijk reglement van de raad voor maatschappelijk welzijn, de mogelijkheid voor de voorzitter en de algemeen directeur om voor bepaalde duur het nodige personeel aan te werven voor de uitoefening van functies die tijdelijk geen bekleder hebben of waarvan de bekleder tijdelijk afwezig is, waarbij het hun taak is om deze beslissing aan de raad voor te leggen ter goedkeuring.

1.5. Diversifiëring van de diensten

Bijna een derde van de bewoners van openbare rusthuizen in Brussel zijn autonome bejaarden (Katz-schaal 0).

Dat wijst op een gebrek aan diversifiëring van het dienstenaanbod voor bejaarden. Dit grote aandeel is ook te verklaren door de volgende factoren:

- een gebrek aan specifieke structuren voor de opvang van psychiatrische gevallen, personen met een verlies aan autonomie of in sociaal isolement;
- het probleem van de huisvesting in Brussel;
- een niet te verwaarlozen aantal personen onder de 60 jaar in rusthuizen. Dat vloeit deels voort uit het verschijnsel van de vroegtijdige veroudering. We zien immers vroegtijdige veroudering bij personen die in armoede leven. Dit fenomeen kan in de toekomst nog versterken gezien de verarming van Brussel.

Wij vragen een mobilisering van alle beschikbare financiële middelen om de financiering van de verscheidenheid van diensten voor bejaarden (dagcentra, nachtcentra, gemeenschapshuizen, ...) te verbeteren. Er zijn in het bijzonder investeringskredieten nodig om de toename van de sociale serviceflats te begeleiden.

1.6. Derde luik – Directe financiering van het logistiek en administratief personeel

Het derde luik is een tegemoetkoming die sociale voordelen in rusthuizen dekt.

In het kader van het derde luik wordt het logistiek en administratief personeel in de privésector direct gefinancierd.

In de publieke sector wordt dat personeel indirect gefinancierd op basis van de begeleidingsgraad per bed in de privésector in 2007 (0,1287 VTE per bed)⁶.

Het gevolg daarvan is een grote onrechtvaardigheid tussen publiek en privé en een onderfinanciering van de publieke sector aangezien onderaanneming meer ontwikkeld is in de privésector.

Wij vragen dat het logistiek en administratief personeel in de publieke sector net zoals in de privésector direct gefinancierd wordt naar rato van het contractuele of benoemde personeel.

⁶ In de nota die begin 2007 goedgekeurd werd in het Verzekeringscomité stond het volgende: “Bij gebrek aan cijfergegevens over het aantal VTE’s voor het logistiek en administratief personeel in de openbare inrichtingen, werd het cijfer van de privéinrichtingen (10.966 VTE’s) geëxtrapoleerd naar de openbare inrichtingen op basis van het aantal bedden: het aantal logistieke personeelsleden in privéinrichtingen bedraagt 12,87% van het aantal bedden in de privésector. Ditzelfde percentage (12,87%) berekend op het aantal bedden in openbare inrichtingen (40.471 bedden) geeft 5.210 VTE’s voor het administratief en logistiek personeel.” Nota HGR 2007/32.

1.7. Begeleiding van personen met dementie

Volgens meerdere studies heeft ongeveer één Belgische 65-plusser op tien een aandoening van het type Alzheimer.

In rusthuizen werd een specifieke categorie opgericht voor personen die van een gespecialiseerde arts de diagnose van dementie gekregen hebben (D). In rust- en verzorgingstehuizen is die categorie voorzien zonder norm of specifieke financiering.

Momenteel is de referentiepersoon voor dementie halftijds aangesteld als er 25 Cd zijn. Een halftijdse tewerkstelling is onvoldoende rekening houdend met de acties die gerealiseerd moeten worden.

In het dagverzorgingscentrum kunnen personen met een aandoening als Alzheimer opgevangen worden, zodat de mantelzorg wat rust krijgt. Maar er is een groot tekort aan deze structuren.

Behandelingen zonder medicijnen moeten bevorderd worden. Op federaal niveau bestaat er nu een tegemoetkoming voor psychologische eerstelijnszorg. Er worden maximaal acht consultaties met een erkende klinisch psycholoog of orthopedist terugbetaald voor volwassenen van 18 tot 64 jaar. Ouderen kunnen dus geen gebruikmaken van deze maatregel.

Wij vragen dat:

- **de categorie D geconcretiseerd wordt in RVT;**
- **de referentiepersoon halftijds aangesteld en gefinancierd wordt vanaf 25 Cd en/of D, en voltijds vanaf 50 Cd en/of D;**
- **de plaatsen in dagverzorgingscentra beter gefinancierd worden;**
- **het Gewest bij de federale overheid intervenueert voor de terugbetaling van de consultaties van 65-plussers met een psycholoog.**

1.8. Voeding

Volgens een nationaal onderzoek uit 2013 in rusthuizen liep 50% van de 70-plussers een reëel risico op ondervoeding. Bovendien was 13 % van de ondervraagden effectief ondervoed.

Om een voeding te bevorderen waarbij hygiëne, voedingsbehoeften, dieet en eetplezier gecombineerd worden, is er een plaats voor overleg nodig voor alle vragen omtrent voeding in de rusthuizen, maar ook iemand die sensibiliseert over de problematiek van de ondervoeding.

Ondervoede bewoners vertonen vaak slikproblemen. In dergelijke situaties is sliktherapie door een logopedist een goede oplossing.

De logopedieprestaties zijn inbegrepen in het forfait, maar zijn niet financieel gedekt door dit forfait.

De interventie van een diëtist(e) kan de voedselopname in rusthuizen aanzienlijk helpen verbeteren.

De controle van het gewicht en die van de mond- en tandhygiëne zijn belangrijk. Deze controles zijn voorzien in de erkenningsnormen maar de modaliteiten ervan zouden gepreciseerd moeten worden.

Wij vragen:

- een Verbindingscomité Voeding en Nutritie bestaande uit professionals die betrokken zijn bij de voeding van de bewoners. Dit comité bestaat op zijn minst uit de directeur, de hoofdverpleger, de chef-kok en eventueel de diëtist. De coördinerend en raadgevend arts is hiervoor uitgenodigd. Dit comité is de plaats van overleg voor alle vragen over voeding in het rusthuis. Het steunt een voeding die hygiëne, voedingsbehoeften, dieet en eetplezier combineert. Het ziet met name toe op:
 - * de analyse en opvolging van de gewichtsgrafieken;
 - * het gebruik van orale voedingssupplementen bij onvoldoende inname van energie of eiwitten door in eerste instantie te bekijken hoe de menu's verrijkt kunnen worden (soep met room en peulvruchten, pudding met eiwitpoeder, enz.);
- de aanduiding, met financiering, van een lid van het verzorgend personeel om de bewoners, het personeel zelf en de families te sensibiliseren over de problematiek van de ondervoeding en het herkennen van ondervoeding;
- een gefinancierde norm voor logopedie van 0,2 VTE per 30 ROB- of RVT-bewoners met een verminderde zelfredzaamheid (A, B, C, Cd en D), met de mogelijkheid van een bedrijfsovereenkomst;
- een gefinancierde norm voor een diëtist in ROB en RVT, met de mogelijkheid van een bedrijfsovereenkomst van 0,1 VTE per 30 bewoners;
- de vermelding, in het verzorgingsdossier, van informatie over:
 - * de geregelde gewichtscontrole. De controle dient te gebeuren bij binnenkomst, bij terugkeer van een ziekenhuisopname van meer dan een week en minstens één keer per maand;
 - * de geregelde controle van mond- en tandhygiëne, met inbegrip van tandprothesen. Iedere maand vindt een interne controle plaats. Als er het afgelopen kalenderjaar geen tandarts geraadpleegd is, moet een controle door een specialist aangeboden worden aan de bewoner op zijn kosten, waarbij zijn vrije keuze gerespecteerd wordt;
- het gebruik van een aangepaste weegschaal in elk rusthuis.

1.9. Zorgverzekering

De tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden (THB) werd overgeheveld naar de Gemeenschappen. Het gaat om een maandelijks forfait dat afhangt van de graad van autonomie en dat aan medische en financiële voorwaarden gekoppeld is. Momenteel wordt het minder geactiveerd in Brussel.

De bestaansonzekerheid bij een deel van de bevolking zal op termijn gevolgen hebben voor de pensioenen.

We zien een prijsstijging bij de ROB-RVT door de oplegging van strengere normen om in het bijzonder het comfort van de bewoners en de brandbeveiliging te verbeteren. In de rusthuizen die opengaan, is een prijs van meer dan 60 euro niet uitzonderlijk.

Voor personen in onzekere omstandigheden zou een rusthuis moeilijk betaalbaar of zelfs een soort van 'luxeproduct' kunnen worden. Dit creëert toegangsproblemen voor de minst welgestelden.

Als een bewoner zijn huisvesting en verzorging niet kan betalen, gaat hij bij het OCMW aankloppen.

In Frankrijk, Duitsland en Luxemburg bestaat er een zorgverzekering. Zo'n verzekering is een belangrijke hefboom voor de toegang tot thuishulp, opvang, huisvesting of alternatieve verzorging.

In de sociale zekerheid die wij kennen, staat de bijdrage in verhouding tot het inkomen. Bovendien stellen we een verscheidenheid van financieringsbronnen vast.

Wij vragen de invoering van een zorgverzekering op basis van de THB.

Daarvoor is het belangrijk om:

- een koppeling van de bedragen van de THB aan het welzijn in te voeren;
- de bedragen van de THB forfaitair te verhogen;
- het toepassingsgebied van deze uitkering te verruimen.

Deze verzekering zal gefinancierd worden door een bijdrage op basis van het inkomen.

1.10. Culturele diversiteit

In de Brusselse rusthuizen is de problematiek van de diversiteit een grote uitdaging. Die diversiteit is al duidelijk onder het personeel en neemt nu ook sterk toe onder de bewoners.

Wij vragen de voortzetting van gefinancierde acties met het oog op de sensibilisering over de problematiek van de culturele diversiteit en over de vorming rond interculturele communicatie.

2. Dienstverlening voor thuishulp aan bejaarden

2.1. Context

De meeste ouderen wonen thuis. Zij worden aangemoedigd om thuis te blijven wonen, teneinde hun verblijf in zieken- en rusthuizen te beperken. En dat is ook wat de meeste ouderen willen.

De thuishulp wordt geconfronteerd met enkele grondige en duurzame ontwikkelingen: vergrijzing van de bevolking, opvallende sociale en financiële kwetsbaarheid van de geholpen doelgroepen, ontwikkeling van de stervensbegeleiding en toename van de mentale gezondheidsproblemen.

Thuishulp is ook een preventief beleidsinstrument om te vermijden dat een individueel of gezinsprobleem nog verslechtert. In dat opzicht draagt thuishulp bij aan de autonomie en inclusie van de personen en vormt het een bron van besparing op lange termijn.

2.2. Financiering van de diensten voor gezinshulp

De diensten voor gezinshulp spelen een belangrijke rol bij thuisbegeleiding.

De OCMW's die hun actie op dit vlak willen versterken, hebben te maken met twee grote problemen.

Ten eerste, is de financiering van de diensten voor gezinshulp die onder de GGC vallen aanzienlijk lager dan die van de COCOF. Ten tweede, zijn de urencontingenten beperkt.

Wij vragen:

- een financiering van de diensten voor gezinshulp door de GGC die gelijk is aan de financiering voor die van de COCOF;
- een verhoging van de contingenten van deze diensten.

2.3. Sociaal isolement

Wanneer ouderen thuis blijven wonen, gaat dit gepaard met een probleem qua verzorging maar ook qua sociaal isolement. Volgens een studie van de Koning Boudewijnstichting voelt ongeveer de helft van de 65-plussers zich eenzaam.

In Vlaanderen hebben de lokale dienstencentra hun intrede gedaan en vele worden door OCMW's beheerd.

Het decreet van 14 juli 1998 geeft hun als opdracht om de lokale bewoners:

- *activiteiten van algemene informatieve, recreatieve en vormende aard aan te bieden met het oog op het versterken van het sociale netwerk en dit in overleg met lokale socio-culturele verenigingen en organisaties die gelijksoortige activiteiten aanbieden;*
- *ter plaatse hulp bij activiteiten van het dagelijkse leven, inzonderheid hygiënische zorg aan te bieden of binnen het bereik van de gebruikers te brengen.*

In Brussel sluiten de buurthuizen aan op het Plan Isolement. Zij kunnen ook mensen bereiken die minder mobiel zijn of die niet langer kunnen deelnemen aan het wijkleven. Het hele jaar door wordt ook een gratis groen nummer ter beschikking gesteld van de inwoners om situaties van isolement, kwetsbaarheid, enzovoort te signaleren.

Wij vragen de ontwikkeling, met financiering en groeipad, van gemeenschapshuizen door de OCMW's om ouderen uit hun isolement te halen. De ervaring van de lokale dienstencentra in Vlaanderen is op dit vlak een interessant referentiepunt.

IV. HUISVESTING

De woonsituatie in Brussel is zeer ingewikkeld: hoge huurprijzen, een tekort aan sociale woningen, alsmar hogere aankooprijzen en veel leegstand. Alle indicatoren zijn zorgwekkend, ondanks de maatregelen die sinds 2014 genomen zijn in een poging om de strijd met deze problematiek aan te gaan (huurordonnantie, huurtabel, BRUHWA-Fonds, maatregelen Housing First en versterking van de SVK's).

Huisvesting blijft zonder twijfel een grote factor voor sociale uitsluiting en bestaansonzekerheid. Een steeds groter deel van de bevolking wordt geconfronteerd met huisvestingsproblemen.

Ondanks de vele wetsvoorstellen stellen we vast dat de meeste van de eisen die hierin opgenomen zijn, al actueel waren toen het memorandum van 2014 geschreven werd.

Tienduizenden personen en gezinnen zijn ingeschreven op de wachtlijsten van sociale huisvestingsmaatschappijen. Voor sommigen van hen is er echter weinig hoop dat ze snel een woning vinden waarvan de huurprijs in overeenstemming is met hun inkomen. Velen roepen dan ook de hulp van het OCMW in om een oplossing te helpen vinden of om een sociaal onderzoek in hun voordeel in te dienen bij de openbare vastgoedmaatschappijen (OVM).

Daarom trachten de OCMW's op hun niveau aan de vraag te beantwoorden door middel van diverse vormen van tegemoetkomingen: financiële maatschappelijke bijstand, huurtoelagen, premies voor daklozen, energie, voedselpakketten, ...

Voor mensen met een laag inkomen en zelfs een gemiddeld inkomen is de situatie ingewikkeld of vaak zelfs dramatisch. De prijzen op de private huurmarkt zijn zodanig gestegen dat deze mensen of gezinnen een groot deel van hun inkomen aan huisvesting moeten besteden.

Tegelijkertijd is de begeleiding van daklozen geen gemakkelijke taak voor de OCMW's, aangezien hun administratieve en sociale situatie vaak zeer ingewikkeld is. De OCMW's die zich trachten te organiseren om dakloosheid te bestrijden, beschikken over onvoldoende middelen voor een kwalitatieve opvolging van deze doelgroep en om een echt integratiebeleid te voeren.

Ongezonde woningen blijven in het Brussels Gewest een groot probleem, dat een prioriteit zou moeten zijn voor de regering. Deze insalubriteit brengt rechtstreekse en onrechtstreekse kosten mee die de OCMW's op zich moeten nemen voor de huurders van dergelijke panden. Er zou nagedacht moeten worden over een terugbetaling van deze kosten.

De strijd tegen vastgoedspeculatie en de wooncrisis moeten absoluut een prioriteit van de volgende regering blijven. Het recht op een degelijke en gezonde woning die beantwoordt aan de veiligheidsnormen moet gegarandeerd worden, zoals bepaald in artikel 23 van de Grondwet en in de Huisvestingscode. De huisvestingsproblemen moeten dringend op een meer preventieve, globale en gecoördineerde manier aangepakt worden.

1. Uitbreiding van het woningaanbod

Een toereikend algemeen woningaanbod dat aangepast is aan de specifieke behoeften van personen in armoede is de eerste vorm van preventie van dakloosheid. Het aantal langdurige en transitwoningen vergroten en deze combineren met aangepaste begeleiding is een maatregel die op elk machtsniveau gericht is. Deze eis impliceert financiële middelen en/of de bestemming van de reeds toegekende financiële middelen.

2. Regulering van de huurprijzen en huurtoelage

In 2017 keurde de Brusselse regering een 'referentiehurtabel' goed, die voorzichtig naar voren gebracht werd maar die ontoereikend is aangezien ze niet bindend is voor verhuurders. De oprichting van een onafhankelijk paritair comité, dat bevoegd is voor eigenlijke rechtspraak en dat oordeelt over het 'juiste' bedrag van de huurprijs volgens de referentiehurtabel zou deze tabel efficiënt maken.

Wij vragen ook dat er een eenmalige huurtoelage op basis van het inkomen van de huurder ingevoerd wordt.

3. Woonbegeleiding

In het kader van de preventie van dakloosheid moet er specifieke begeleiding komen:

Rond de persoon in diens woning

- Het beheer van de overgang voor kwetsbare personen is een absolute must. Het is meer dan noodzakelijk om hulptrajecten en opvolging na de huisvesting uit te werken en om voorzieningen voor 'begeleid wonen' te ontwikkelen voor personen uit jeugdhulpinstellingen, ziekenhuizen (en dan vooral psychiatrische instellingen) en opvangtehuizen.
- De financiering van preventieve begeleiding voor huurders van sociale woningen met mentale problemen.
- Een geschikt begeleidingsaanbod dat ter beschikking gesteld wordt van de eigenaar of huurder om huurconflicten te vermijden (bijvoorbeeld door begeleid wonen, de herfinanciering van de diensten van verenigingen via integratie voor huisvesting (VIH), paritaire comités ...).
- Individuele begeleiding voor huurders met achterstallige betalingen door de systematische organisatie van diensten voor begeleid wonen in de OCMW's⁷. Deze diensten zouden onder meer instaan voor de budgetbegeleiding van kwetsbare personen.

⁷ Zoals ingevoerd door de ordonnantie van 14 juni 2018 betreffende de noodhulp aan en de inschakeling van daklozen.

- De versterking van de diensten voor schuldbemiddeling in de OCMW's (momenteel bedraagt de wachttijd voor een afspraak met de erkende diensten drie tot vier maanden).
- De versterking van de diensten van de DGHI, technici die belast zijn met onder andere bezoeken aan ongezonde woningen en sociale dienst belast met herhuisvesting.
- De financiering van adviseurs voor de thuispreventie van gezondheidsrisico's (binnenhuisvervuiling, vocht, CO-detectie).

Rond het zoeken naar een woning

- De organisatie van permanenties voor collectief zoeken, met terbeschikkingstelling van pc's en telefoons.
- De opzet van diensten voor individuele begeleiding bij het zoeken naar een woning voor de meest kwetsbare personen (analyse van de behoeften/middelen, begeleid bezoek, opvolging van de administratieve stappen).
- Het duurzaam maken van de voorziening van 'woonspotter'.

4. Uithuiszettingen

Op het vlak van uithuiszettingen moeten de OCMW's op de hoogte gesteld worden van vonnissen, de betekening van vonnissen en effectieve uithuiszettingen.

Er moet in dat kader een samenwerkingsakkoord met de federale instanties gesloten worden met het oog op een wijziging van het Gerechtelijk Wetboek (wijziging van artikelen 1344ter en volgende van het Gerechtelijk Wetboek).

Bij illegale uithuiszetting moet er ook een sterke, symbolische boodschap uitgedragen worden, want huisvesting is een basisbehoefte.

De betaling van een schadevergoeding aan de huurder die het slachtoffer is van een wilde uithuiszetting, moet opgenomen worden in de huurordonnantie.

Het is ook belangrijk om dergelijke praktijken af te straffen, in combinatie met een actieve sensibilisering van de politiediensten over de noodzaak om akte te nemen van de klachten van huurders die het slachtoffer zijn van een wilde uithuiszetting.

5. Sensibilisering van verhuurders

De oprichting van het BRUHWA-Fonds heeft de stigmatisering van personen die hulp krijgen van het OCMW in zekere mate verminderd.

Toch zijn kansarmen nog altijd vaak het slachtoffer van hardnekkige stereotypen, waardoor ze geen toegang krijgen tot huisvesting. De opzet van sensibiliseringscampagnes die goede praktijken uitdragen, is dan ook essentieel.

Belangrijk bij deze sensibilisering is dat er bij de eigenaars gevraagd wordt naar hun behoeften, dat er informatie verstrekt wordt over de verschillende vormen van OCMW-steun en dat de link gelegd wordt met campagnes rond discriminatiebestrijding.

6. *Gecentraliseerde communicatie en informatieverstrekking*

Veel mensen kennen hun rechten en plichten niet. Er moet voorzien worden in een gestructureerde informatieverstrekking over:

- de rechten (en plichten) van huurders: meer informatieplaatsen organiseren en proactieve initiatieven stimuleren om non-take-up en verstekvonnissen te vermijden;
- specifieke situaties waarin woningen onbewoonbaar verklaard zijn en een saneringsprocedure opgestart is.

En om communicatie tussen de verschillende tussenkommende partijen te verzekeren:

- De vrederechters zouden op regelmatige basis geïnformeerd moeten worden over het bestaan van de verschillende sociale referentiediensten in hun kanton, zodat kwetsbare personen vlotter doorverwezen worden naar deze diensten.
- Er is nood aan efficiënte sociale coördinaties in de OCMW's om op de hoogte te zijn van de diensten en de relevante tussenschakels.
- Er moet een website komen die de sociale diensten informeert over alle gewestelijke instrumenten, maar ook over de voorzieningen op het gebied van huisvesting, die aangeboden worden door de OCMW's en gemeenten, sociale verhuurkantoren en verenigingen.

Wij vragen:

- een permanente uitbreiding van het aanbod sociale en gelijkgestelde woningen die beter aangepast zijn aan de samenstelling van de gezinnen (sociaal woningbureau, transitwoningen, integratiewoningen, grondregies, ...);
- een echte regulering van de huurprijzen en een eenmalige huurtoelage, afgestemd op het inkomen;
- financiële middelen voor efficiënte woonbegeleiding;
- een efficiënte communicatie rond hulpdiensten en hulpmiddelen;
- financiële en logistieke middelen voor de OCMW's om transitwoningen te creëren, in de vorm van aankoop-, renovatie- en werkingssubsidies, maar ook financiële steun voor de opzet van meer projecten, zoals 'Housing First' en 'Community Land Trust', door de OCMW's;
- oplossingen om onderdak te kunnen bieden aan personen die uit onbewoonbaar verklaarde woningen gezet zijn.

V. DAKLOOSHEID EN UITSLUITING

Armoede is een multifactoriële problematiek die alle leden van het Verenigd College aanbelangt. Een ontwerp van ordonnantie voor de organisatie van de sector is een eerste stap. Zowel het preventieve als het curatieve aspect moeten daar een onderdeel van zijn, met de gepaste middelen om de vastgelegde beleidsdoelstellingen te realiseren. Net als de verenigingen zijn de OCMW's volwaardige actoren van een beleid dat de strijd aanbindt met armoede, waarvan dakloosheid een extreme vorm is.

Op 14 juni 2018 keurde het Verenigd College een ordonnantie goed betreffende de noodhulp aan en de inschakeling van daklozen. De erkenning en subsidiëring van de centra ter zake en de processen voor coördinatie, evaluatie en controle zullen voornamelijk tijdens de volgende bestuursperiode doorgevoerd worden. Toen dit memorandum geschreven werd, waren de uitvoeringsbesluiten van deze ordonnantie nog niet bekendgemaakt.

Ter herinnering: de OCMW's hebben al gevraagd om geraadpleegd te worden

- over de voorwaarden en grenzen van de financiële bijdrage van de personen in opvangtehuizen;
- over de samenstelling van 'Bruss'Help' opdat die opengesteld zou worden voor andere federaties (medische huizen, huisvesting, ...) met het oog op een multifactoriële benadering.

Noodhulp of inschakeling, federale of (bi)communautaire financiering, tenlasteneming door erkende verenigingen via de ordonnantie van 14 juni 2018 of door de lokale publieke sector, met of zonder verblijfsvergunning ... de mensen moeten geholpen en begeleid worden met respect voor hun waardigheid.

Dit vereist samenwerking tussen alle machtsniveaus onderling maar ook tussen de publieke sector en de verenigingen.

Wij herinneren eraan dat er ieder jaar mensen sterven op straat, ongeacht het seizoen.

Wij verwachten:

- voorstellen voor uitvoeringsbesluiten van de ordonnantie;
- de erkenning, op die basis, van de opvangcentra krachtens de wet van 2 april betreffende het ten laste nemen van de steun verleend door de OCMW's (voor de toepassing van art. 2, §1 van de wet van 2 april 1965 betreffende het ten laste nemen van de steun verleend door de OCMW's).

../..

../..

Wij vragen:

- om voldoende kwaliteitsvolle opvangplaatsen te voorzien in verhouding tot de behoeften opgenomen in de regelgeving, met de financiering van holistische begeleiding met het oog op inschakeling. Een specifieke vleugel voor de opvang van ouders met kinderen is noodzakelijk;
- om, in afwachting van de toepassing van de ordonnantie en de aanbevelingen van de daklozensector voor een structureel plan voor de strijd tegen dakloosheid, speciale aandacht te schenken aan de wintersituatie, teneinde bijkomende ‘opvangsassen’ te kunnen aanbieden, met psycho-medisch-sociale diensten ter ondersteuning. Een beheersplan van uitstap van de winterperiode uitgewerkt worden om deze structurele aanpak van de sociale actie op te bouwen;
- om de bestaande psycho-medisch-sociale teams te versterken;
- om aan deze teams andere professionele knowhow te koppelen, zoals huisartsen, psychiaters, juristen en kinesitherapeuten;
- om de praktische coördinatie op het terrein te versterken zodat het volledige lokale aanbod (eenmalig of structureel) in aanmerking genomen kan worden;
- om een gediversifieerd huisvestingsbeleid te ontwikkelen met transitwoningen, gesuperviseerde woningstructuren en collectieve woonvormen (bv. familiepension), niet alleen vanuit preventief maar ook vanuit curatief oogpunt;
- met de financiering van het nodige personeel hiervoor;
- om voor voldoende kwaliteitsvolle opvangplaatsen:
 - * een kadaster van gebouwen (van beperkte omvang (50 bedden), op meerdere locaties, die rekening houden met hun toestand en modulariteit) op te stellen voor de uitwerking van een plan voor de bestemming/aanleg van terreinen of zelfs een masterplan of een vijfjarig investeringsplan voor dit gebouwenpark (voor dag-, avond- en nachtopvang);
 - * de nodige behoeften en middelen te plannen, zodat er voldoende arbeidskrachten toegewezen kunnen worden om deze opvang te organiseren en degelijk psycho-medisch-sociaal werk te verrichten;
- een gestructureerde coördinatie om op lange termijn een beleid voor de bestrijding van dakloosheid te voeren. Deze coördinatie binnen het toekomstige ‘Bruss’Help’ moet dienovereenkomstig gefinancierd worden om tegemoet te komen aan de vastgestelde behoeften. Het ter beschikking stellen van instrumenten voor de sector en het onderzoeken van de gewoonten voor een betere coördinatie vergen tijd en moeten in deze coördinatie gefinancierd worden.
- voor een constante en geïntegreerde evaluatie in de parlementaire besprekingen moet La Strada deel uitmaken van het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

VI. SCHULDBEMIDDELING

Hoewel de federale regering enkele maatregelen getroffen heeft die getuigen van een toenemende aandacht voor deze problematiek, blijft een overmatige schuldenlast een gesel waarmee de OCMW's dagelijks geconfronteerd worden.

Alle OCMW's zijn erkend als dienst voor schuldbemiddeling, en steeds meer mensen melden zich bij deze diensten die door de OCMW's georganiseerd worden.

Schuldbemiddeling gaat gepaard met een grondige analyse van de sociale en juridische situatie van de personen met schulden en beperkt zich niet tot een overzicht van de cijfers of de opstelling van een budget. Deze personen moeten begeleid worden op basis van een bijstandsrelatie die vaak gepaard gaat met budgetbegeleiding en die meerdere jaren kan duren.

Het aantal dossiers stijgt voortdurend en de diensten voor schuldbemiddeling zijn verplicht om wachtlijsten aan te maken. De sociale diensten van de eerste lijn worden overspoeld met aanvragen om spoedbehandeling en met betrekking tot de regeling van het beslag op roerende goederen of de behandeling van deurwaardersexploten.

De strijd tegen de overmatige schuldenlast moet voor de nieuwe gewestelijke regering een prioriteit zijn. Wij vragen ook om rekening te houden met de eisen die in het memorandum van het Steunpunt voor de Diensten Schuldbemiddeling van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest staan.

Wij vragen:

- **een gewestelijke subsidie om de diensten voor schuldbemiddeling te kunnen versterken;**
- **een gewestelijke subsidie om de vorming van schuldbemiddelaars en animatoren voor workshops mogelijk te maken;**
- **de bestrijding van de opstapeling van excessieve kosten;**
- **om rekening te houden met de eisen die in het memorandum van het Steunpunt voor de Diensten Schuldbemiddeling van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest staan.**

Bovendien vergt het grote aantal individuele aanvragen dat de diensten voor schuldbemiddeling moeten behandelen (tijdens een bemiddeling in der minne of in het kader van de collectieve schuldenregeling) heel veel sociale werktijd en zou het gepaard moeten kunnen gaan met preventief werk. De middelen waarover de OCMW's beschikken om preventieprojecten op te zetten, zijn te beperkt.

Wij vragen een specifieke subsidie zodat de OCMW's preventieve en collectieve projecten rond overmatige schuldenlast en budgetbeheer kunnen opzetten (bv. consumentenschool).

Wij raden eveneens aan om het begeleid sociaal krediet uit te bouwen en het is ook noodzakelijk om grootschalige preventiecampagnes over gemakkelijk krediet op te zetten en aan sensibilisering te doen ten aanzien van het risico op overmatige schuldenlast. Tevens vragen wij te werken aan educatie op het vlak van budgetbeheer voor jongeren die nog naar school gaan, en programma's daaromtrent uit te werken.

VII. ENERGIE

De Brusselse OCMW's zijn onmisbare actoren in de strijd tegen energie- en waterarmoede en worden al jarenlang ingezet om kwetsbare doelgroepen toegang tot water en energie te verzekeren.

Ieder jaar verwerken ze een groot aantal probleemsituaties op dit vlak en komen ze financieel tegemoet in bijna de helft van deze situaties.

De praktijkkennis van de OCMW's moet ertoe bijdragen om de voorzieningen te versterken voor een echte overheidsdienst inzake energie en water en om consumenten in een moeilijke situatie beter te beschermen.

Hoewel ze onvoldoende gehoord, erkend en gefinancierd worden om hun taken tot een goed einde te brengen, willen de 19 OCMW's van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zich actief betrekken bij de energie- en waterkwestie. Ze willen de toegang tot water en energie voor kwetsbare doelgroepen duurzaam beschermen.

Met de vrijmaking van de energiemarkt hebben de drie gewesten van ons land drie verschillende energiewetgevingen goedgekeurd.

De regelgeving van het Brussels Gewest beschermt consumenten in een onzekere situatie relatief goed en de Brusselse OCMW's zijn daar tevreden mee. Het Brussels Gewest heeft het lef gehad om zich te voorzien van sociale bescherming in een context van een vrijgemaakte markt.

Wat gas en elektriciteit betreft, moeten de wijzigingen van de energieordonnanties, die op 20 september 2018 gepubliceerd zijn, de toegang tot het statuut van beschermde klant makkelijker maken voor consumenten met energieschulden, en we hopen dat het aantal dossiers dat de energieleveranciers voorleggen aan vrederechters nu zal zakken.

Wat de waterproblematiek betreft, zouden de recente ontwikkelingen met de mogelijkheid om de factuur op maandelijkse basis te ontvangen en de mogelijkheid voor de OCMW's om een redelijk afbetalingsplan voor te stellen personen in een moeilijke situatie beter moeten beschermen.

Het zal zaak zijn om contact te onderhouden met de diensten van Vivaqua en de OCMW's en deze maatregelen regelmatig te evalueren.

Een studie, waaraan SIA op verzoek van de Minister één jaar lang gewerkt heeft, heeft alle betrokken partijen (Vivaqua, OCMW's, rechter, FBMD, Infor GazElec, ...) rond de tafel gebracht voor vruchtbare besprekingen. De studie heeft gewezen op enkele mogelijkheden om de waterarmoede op te lossen. Deze mogelijkheden vloeien uiteraard voort uit een compromis om tot een evenwichtig resultaat te komen. Het is eerst en vooral belangrijk om de gevolgen te benadrukken die aan deze studie gegeven worden.

De OCMW's stellen vast dat steeds meer Brusselaars hun energie- en waterfacturen niet kunnen betalen. De bevolkingsgroep die met deze problematiek te maken heeft, wordt

alsmaar groter: het gaat niet meer alleen om het ‘gebruikelijke’ OCMW-publiek maar ook om personen die een sociale uitkering krijgen en personen met een klein beroepsinkomen.

Een energie- of waterschuld is uiteraard maar het tipje van de ijsberg: armoede, overmatige schuldenlast, woningen in slechte staat en niet-aangepaste energie-installaties liggen meestal aan de basis van onbetaalde facturen. Om het probleem van de energie- en waterarmoede aan te pakken, is een geïndividualiseerde en geïntegreerde benadering nodig. Voor de betrokken persoon moet er een langetermijnoplossing gevonden worden, niet alleen voor de betaling van toekomstige facturen maar ook voor de vereffening van de energie-/waterschuld.

Deze oplossing moet gekoppeld worden aan de oplossing van de andere financiële en sociale problemen die zich vaak voordoen in dergelijke moeilijke omstandigheden: het is niet voldoende om een beschermde klant te worden, om een oplossing te vinden voor de betaling van de schuld of aandachtig te zijn voor het water- en energieverbruik; de sociale actie die ontwikkeld is en ontwikkeld moet worden in de strijd tegen energie- en waterarmoede maakt integraal deel uit van de sociale actie en het takenpakket van de OCMW's, met als logisch gevolg de specialisering van de sociaal werker in ‘water- en energiebegeleiding’ ...

De diverse reglementeringen en wetgevingen inzake water en energie bieden daadwerkelijk mogelijkheden voor een sociale totaalaanpak, maar de OCMW's worden nog altijd met veel uitdagingen geconfronteerd om als openbare dienst hun taken omtrent de begeleiding van personen in water- en energiearmoede uit te voeren en te versterken.

1. Onze aanbevelingen

Aangezien de energieproblematiek deels ook onder de bevoegdheid van de federale overheid valt, is een harmonieuze samenwerking tussen beide machtsniveaus meer dan noodzakelijk.

Voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest blijft het belangrijk om erop toe te zien dat de verworvenheden op het vlak van bescherming in de huidige energieordonnanties en regelgevingen behouden blijven en om deze te verbeteren:

1.1. Het behoud van de volgende verworven beschermingen

- de minimumduur van drie jaar voor contracten die door leveranciers aangeboden worden;
- de verplichting voor de leverancier om een niet-discriminerende offerte op te maken;
- de beperking van de invorderingskosten;
- de mogelijkheden van het statuut van beschermde klant;
- de gelukkige afwezigheid van het gebruik van een budgetmeter;
- de onmogelijke afsluiting van de meters zonder verbreking door een vrederechter;
- de mogelijkheden van de winterlevering van 1/10 tot 31/3.

1.2. Een verbetering in de toepassing van de voorschriften van de energieordonnanties

- de praktische modaliteiten verbeteren die de uitvoering van het 'nieuwe' statuut van beschermde klant omkaderen:
 - o erop toezien dat Sibelga de maandelijkse facturen van beide energievormen gelijktijdig verstuurt vanaf de start van de levering;
 - o de eindafrekening van de commerciële leverancier laten vergezellen van een nauwkeurige berekening en een bericht over de mogelijkheid om indien nodig een afbetalingsplan overeen te komen;
 - o tijdens de jaarlijkse herzieningsprocedure het OCMW vooraf informeren zodat het een preventieve actie kan voeren en kan vermijden dat personen het statuut van beschermde klant verliezen omdat ze de informatie in de brief hierover niet gekregen, gelezen of begrepen hebben;
- van dichtbij de ontwikkelingen over het statuut van beschermde klant volgen gezien de grotere aantrekkelijkheid van dit begeleidingsinstrument sinds 1 oktober 2018, opdat deze bescherming effectief beter zou werken;
- reële mogelijkheden voor de OCMW's creëren om te onderhandelen over een redelijk afbetalingsplan;
- voorzien in een duidelijke en transparante procedure voor noodgevallen met strikt na te leven termijnen.

2. ***Drie bijzondere aandachtspunten inzake bescherming en bestaansonzekerheid***

2.1. Gerechtelijke procedures

Zowel in de energiesector als in de watersector wordt vastgesteld:

- dat meer en meer consumenten in gerechtelijke procedures verwickeld zijn;
- dat deze consumenten hun schulden flink zien stijgen wegens de procedurekosten: situaties waarbij het bedrag van de energieschuld lager ligt dan de procedurekosten komen steeds vaker voor;
- dat het aantal verstekvonnissen te hoog ligt;
- dat te weinig consumenten begeleiding vragen bij het OCMW om een gerechtelijke procedure te vermijden;
- dat de OCMW's problemen ondervinden om redelijke afbetalingsplannen te verkrijgen op basis van de budgetanalyse door de sociaal werkers.

Het is van essentieel belang om de OCMW's meer te betrekken in de verbrekingsprocedure bij de vrederechter, met name door alle geschillen omtrent gas, elektriciteit en water op één dag te bundelen, en om een actieve samenwerking tussen vrederechter en OCMW's te bevorderen.

We zijn waakzaam met betrekking tot de bedoelingen van bepaalde actoren die deze gerechtelijke procedure in twijfel trekken door te redeneren dat er een onderscheid gemaakt moet worden tussen wanbetalers en personen die het moeilijk hebben. De Brusselse

wetgeving voorzag in deze 'selectiemaatregel' doordat de vrederechter het best geplaatst is om over dergelijke situaties te oordelen, en daar houden wij aan vast.

We begrijpen perfect dat de vredegerechten geconfronteerd worden met een hoge werklast en dat de tussenkomst van de rechter in geval van een verstekvonnis weinig zin heeft. Toch willen we heel waakzaam blijven met betrekking tot de initiatieven die de goede werking van de nabijheidsrechtspraak, wat wij belangrijk vinden, op het spel dreigen te zetten.

Zoals bij andere basisbehoeften (huisvesting, water), is het inderdaad belangrijk dat de vrederechter de situatie kan beoordelen voordat het contract opgezegd wordt.

We stellen inderdaad vast dat de diverse actoren op deze vrijgemaakte markt geconfronteerd worden met problemen in het kader van de juiste toepassing van de energieordonnanties, en het lijkt ons belangrijk dat er regelmatig objectief overleg over de ordonnanties georganiseerd wordt om de meest geschikte oplossingen voor deze problemen te vinden.

2.2. Een studie naar het profiel van de consumenten die betrokken zijn bij een gerechtelijke procedure of bij wie het water/de energie afgesloten werd

In samenhang met punt 1 werden twee studies uitgevoerd:

- de studie van SIA op verzoek van Brugel omtrent de gerechtelijke en invorderingsprocedures inzake energie;
- de studie van SIA op verzoek van de Minister omtrent de waterarmoede en de invordering door Vivaqua.

Naar aanleiding van deze studies en aangezien zij vooral focussen op de procedure en de impact daarvan op de water-/energieschuld van de consument, op de leveranciers en op het werk van de vrederechters, lijkt het ons noodzakelijk om ze aan te vullen met een studie naar het profiel van de consumenten die betrokken zijn bij een gerechtelijke procedure of bij wie het water/de energie afgesloten werd. Wat is het profiel van deze consumenten die het moeilijk hebben? Wat is hun inkomen? Welke hap vertegenwoordigt de energie-/waterschuld uit hun budget? Hoe wonen zij? Hoe hebben zij de invorderingsprocedure en de afsluiting ervaren? Worden zij opgevolgd door een sociaal werker? ...

Het is belangrijk om ook de consument te betrekken met zijn situatie van bestaansonzekerheid en de problemen die hij ondervindt om zijn facturen te betalen.

Om zo volledig mogelijk te zijn, moet zo'n bijkomende studie uitgevoerd worden in overleg met alle veldwerkers.

2.3. Een studie naar de elementen waaruit de facturen bestaan

Het is ook van essentieel belang om te onderzoeken uit welke elementen een factuur bestaat: de verschillende kosten, het btw-tarief en het werkelijke verbruik van de personen. Het staat vast dat de kosten die geen verband houden met de eigenlijke verbruikskosten de voorbije jaren gestegen zijn.

Zo werd het btw-tarief voor elektriciteit op 1 september 2015 opgetrokken van 6% naar 21%. Naast de btw zijn er nog de transportkosten, de netbeheerkosten en andere heffingen:

- de **energiebijdrage**, die bestemd is voor het fonds voor het financieel evenwicht van de sociale zekerheid;
- de **federale bijdrage**, waarmee diverse beleidsmaatregelen of instanties gefinancierd worden die onder meer actief zijn op het gebied van energie, zoals:
 - de werkingskosten van de CREG;
 - het beleid voor de vermindering van de broeikasgassen (Kyoto-bijdrage);
 - de ontmanteling van de nucleaire installaties van het studiecentrum van Mol-Dessel (denuclearisatie);
 - het sociaal gas- en elektriciteitsfonds;
 - het specifiek sociaal tarief voor klanten met problemen.

Een studie naar de ontwikkeling van de niet-verbruikskosten zou het mogelijk maken om gerichtere acties te ondernemen, teneinde de facturen eventueel te laten verlagen of na te denken over andere financieringsbronnen.

3. *Wij vragen om een passende financiering te voorzien*

3.1. Een passende financiering voor de OCMW's

De financiering van de OCMW's versterken in het kader van de opdrachten krachtens de energieordonnanties en reglementeringen of de diensten voor schuldbemiddeling een eigen financiering toekennen zodat het hele energiefonds besteed kan worden aan 'energieopdrachten'.

De OCMW's krijgen te maken met een verontrustende daling van de middelen van het sociaal gas- en elektriciteitsfonds (SGEF, federaal fonds) die de OCMW's krijgen voor het luik maatschappelijke dienstverlening in het kader van de wet van 4 september 2002 (wet die de OCMW's wil belasten met de begeleiding en de financiële maatschappelijke steunverlening aan de meest hulpbehoevenden inzake energielevering).

Het totaalbedrag van het SGEF stijgt niet. Het gaat om een gesloten budget van circa 52 miljoen euro, dat sinds 2012 niet geïndexeerd is.

Het SGEF bestaat uit twee luiken: een eerste deel voor personeelskosten (art. 4), dat ieder jaar geïndexeerd wordt, met als gevolg dat er minder overblijft voor het tweede deel, en een tweede deel voor maatschappelijke hulp en preventie (art. 6).

De energiearmoede neemt toe, de totale factuur voor gas en elektriciteit stijgt bij gezinnen maar de middelen van de OCMW's om de meest hulpbehoevenden te helpen, nemen af ... Dat is niet logisch.

Wij vragen:

- op korte termijn: gebruik van de 4 miljoen van de gasconvectormaatregel (middelen niet gebruikt en dus beschikbaar);
- op middellange termijn: vrijmaking en indexering van het SGEF;
- op lange termijn: zoeken naar andere financieringsbronnen dan de factuur om een sociaal energiebeleid te kunnen voeren dat in lijn ligt met de omvang van het probleem.

3.2. Een juiste financiering van de taskforce energie en water van de Federatie van Brusselse OCMW's

Vóór de vrijmaking van de markt waren er al verschillende coördinatie-initiatieven opgestart, maar nu is 'energie- en wateroverleg' tussen de 19 Brusselse OCMW's absoluut noodzakelijk geworden. Sociaal werkers begonnen maandelijks samen te komen om hun ervaringen te delen, zich bij te scholen en de verschillende marktspelers (leveranciers, netbeheerder, Brugel, ...) aan de kaak te stellen wegens hun praktijken en mogelijke niet-naleving van wettelijke bepalingen.

Tot 2014 werd de coördinatie op vrijwillige basis georganiseerd binnen de Conferentie van voorzitters en secretarissen van de 19 OCMW's van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Voor de periode van eind 2014 tot 2016 heeft de GGC er een subsidie van 50.000 euro voor uitgetrokken.

Als antwoord op de huidige uitdagingen was het noodzakelijk om de door de Brusselse OCMW's opgezette initiatieven verder te ontwikkelen en te verankeren teneinde voor iedereen een kwaliteitsvolle toegang tot de energiemarkt te garanderen.

De OCMW's wilden dan ook vanuit hun nieuwe Federatie een structuur opzetten om het overleg tussen voorzitters, secretarissen, juristen en sociaal werkers rond het thema 'energie' van de OCMW's te behouden (uitwisseling van ervaringen, ontwikkelingen, problemen, vragen, vaststellingen, ...), zodat de werkgroepen voor energie- en watervoorziening efficiënt kunnen werken.

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering heeft beslist om voor 2017 en 2018 een subsidie van 50.000 euro per jaar ter beschikking te stellen van de Federatie van Brusselse OCMW's ter ondersteuning van de coördinatie op het vlak van energie en water tussen de 19 Brusselse OCMW's.

De bedoeling is om binnen de Federatie van Brusselse OCMW's voor onbeperkte duur een referentiecentrum 'Energie en Water' op te richten. We zouden dus een terugkerende subsidie willen krijgen waarmee we het loon van een VTE kunnen financieren en alle werkingskosten kunnen dekken.

VIII. TEWERKSTELLINGSBELEID

1. *Een structurele financiering*

De OCMW's zijn volwaardige partners van het tewerkstellingsbeleid van het Brussels Gewest, niet alleen als lokale werkgevers maar ook door het gemengde beheer van de arbeidsmarkt, hun overeenkomsten met Actiris sinds 1992 en hun federale verplichtingen op het gebied van begeleiding van hun publiek.

De Brusselse OCMW's helpen ieder jaar 65.413 mensen⁸ en begeleiden, omkaderen en financieren in hoofdzaak de socioprofessionele inschakeling van 24.000 mensen per jaar (cijfers enquête 2015). Naar aanleiding van de zesde staatshervorming wordt de tewerkstelling van 6.269 verschillende personen via artikel 60, §7 van de OCMW-wet (hetzij een maandelijkse last van 3.517 personen; cijfers POD MI 8-2018) hoofdzakelijk door het Gewest gefinancierd.

Door deze tewerkstelling en actieve socioprofessionele inschakeling beheert ieder OCMW een dicht netwerk dat het lokale niveau overstijgt, wat een impact heeft op het 'samen leven' in elke gemeente en bij uitbreiding in het Brussels Gewest.

De OCMW's verlenen een geïntegreerde keten van hulp aan personen en fungeren als toegangsdeur tot de arbeidsmarkt, naast de begeleiding door Actiris. Dit activeringswerk van de OCMW's vult dat van Actiris aan voor de groep van personen die hulp krijgen van het OCMW, en zet de deur open naar de oplossingen die Actiris aanbiedt.

In augustus 2018 vertegenwoordigden de niet-werkende werkzoekenden (NWW) een groep van 91.290 mensen (cijfers Actiris), onder wie 63.588 bijstandsaanvragers, 4.337 jongeren in inschakelingsstage en 23.365 andere NWW's. Van deze mensen krijgen sommigen hulp van de Brusselse OCMW's. In januari 2018 waren dat 13.852 mensen, ofwel 15,1% van de NWW's in die periode.

Deze cijfers tonen aan dat de situatie structureel is. Sinds 1992 zijn de OCMW's echter opgenomen in samenwerkingsovereenkomsten, medegefinancierd door Europese middelen.

Die middelen van het ESF worden verlaagd en onderbracht in het 'ESF+'. Er bestaat een zeker risico met betrekking tot het ESF, en het Brussels Gewest moet dat risico minimaliseren.

De lokale besturen maken middelen vrij om, met de steun van de federale overheid en het Brussels Gewest, een deel van hun bevolking (opnieuw) te activeren op de arbeidsmarkt. Het wordt tijd dat de lokale besturen, via de OCMW's, op directe en structurele wijze gefinancierd worden door het Gewest, naast de Europese medefinancieringen.

⁸ Verschillende personen met LL + ELL + Werk in 2017, cijfers POD MI, 8-2018

De budgettaire middelen 2018 (exclusief GECO- en SBO-premies) voor het partnerschap, die in de begroting van Actiris opgenomen zijn, stemmen overeen met een bedrag van 2.904.000 euro, hetzij 209,6 euro per rechthebbende die bij Actiris ingeschreven is (2.904.000/13.852).

In de tussentijdse evaluatie⁹ die Actiris in oktober 2017 uitvoerde, raamt Actiris dit bedrag op circa 250 euro (exclusief GECO)¹⁰.

Op pagina 30 van dat verslag staat het volgende (eigen vertaling): “*Op voorwaarde dat deze financiering lager ligt dan andere voorzieningen zoals:*

- *Begeleiding bij de creatie van een eigen tewerkstelling (ACE, tabel van eenheidskosten per fase): elk van de vijf fasen is gekoppeld aan een ander vast bedrag. Tijdens het volledige traject kan een maximum van 1385 euro per werkzoekende gevaloriseerd worden, dat over een periode van maximaal twee jaar verdeeld moet worden¹¹. De verhouding middelen/begeleide werkzoekenden bedraagt ongeveer 275 euro.*
- *De begeleiding van specifieke doelgroepen (BSD, vast percentage voor 45 trajecten): door iedere opgestarte begeleiding waarvoor de werkzoekende een attest tekent, kan de partner, onder welbepaalde voorwaarden, een jaarlijks bedrag van circa 1.500 euro valoriseren gedurende de duur van de overeenkomst.*
- *Lokale werkwinkels: het beschikbare bedrag schommelt rond 589 euro¹²/werkzoekende (exclusief GECO), met een doelstelling van 150 werkzoekenden/VTE.”*

Deze structurele financiering moet gerechtvaardigd worden door een eenvoudig, forfaitair systeem.

Wij vragen:

- **dat de OCMW's op directe en structurele wijze gefinancierd worden door het Gewest, via een geïndexeerde forfaitaire financiering van minstens 589 euro, op jaarbasis, per rechthebbende die bij het OCMW ingeschreven is als NWW;**
- **dat de Europese middelen aangewend worden voor innoverende projecten, waarbij de lokale besturen een kandidaatsdossier kunnen indienen, zonder specifieke beperkende bepalingen voor de lokale besturen die hun toegangsvoorwaarden voor dergelijke projectoproepen beperken.**

⁹ “Cadre de partenariat entre Actiris et les CPAS Bruxellois 2015-2020, Evaluation intermédiaire”, Actiris (V. Gallet), oktober 2018, pagina 30.

¹⁰ Het deel van de GECO-functies in het totaal daalt naarmate de middelen stijgen. Zo bedroeg het beschikbare bedrag per werkzoekende, exclusief GECO, in 2015 ongeveer 202 euro.

¹¹ Niet alle werkzoekenden weten hun project tot een goed einde te brengen → het aantal volledige trajecten dat het maximumbedrag oplevert, is beperkt.

¹² Raming Idea Consult, met sterke schommelingen tussen de lokale werkwinkels. Houdt geen rekening met de samenstelling van de basisteams en met de GECO-banen.

2. Personen onder art. 60, §7 OCMW-wet

Toen dit memorandum geschreven werd, maakte artikel 60, §7 van de OCMW-wet het voorwerp uit van een ontwerp van ordonnantie en een voorontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering waarover overleg gepleegd werd met de kabinetten van de Ministers van Werk en de lokale besturen.

De OCMW's hebben positief gereageerd op de verzoeken tot kwalitatieve en financiële harmonisering. Deze harmonisering werd in 2018–2019 aangevat en zal vanaf 2020 van toepassing zijn, met een tussenperiode voor de lopende contracten. Dit harmoniseringswerk moet terug te vinden zijn in deze teksten.

In het beheerscomité¹³ en het begeleidingscomité heeft Actiris uitgelegd dat haar juridisch kader het niet mogelijk maakt om de steun aan de OCMW's te financieren en te controleren wanneer die voortkomt uit het strikte kader van de SPI (financiering van hr-, administratief en ondersteunend personeel ...). Het is belangrijk dat deze financiering na 2019 voortgezet wordt, dus met controle door het gewestelijk bestuur. Bovendien kan er dan verslag uitgebracht worden aan het Brussels parlement.

De keuzes van het Gewest op het vlak van financiële harmonisering mogen geen impact hebben op de financiën van de lokale besturen, vooral voor de niet-gemandateerde sociale ondernemingen. Een aanvullende financiering die het saldo ten laste van de OCMW's dekt, moet door het Gewest gedekt worden.

De financieringen van de maatregel moeten gebaseerd zijn op de begrotingen van de OCMW's, die door hun toezichthoudende overheden goedgekeurd zijn.

Een toereikend opleidingsaanbod voor beroepen die vallen onder artikel 60, §7 OCMW-wet, moet gedekt zijn door de gewestelijke ION's (Actiris en Bruxelles-Formation), hun partners of de instellingen binnen Instance Bassin.

Wij vragen:

- **een gewestelijk budget, afgestemd op de behoeften van de OCMW's, om minstens 10% van hun doelgroepen (gewestelijk gemiddelde) te activeren;**
- **forfaitaire financiële steun voor de kwalitatieve harmonisering met controle door het gewestelijk bestuur;**
- **een compensatie voor het saldo ten laste van de lokale besturen nadat zij de sociale economie gesteund hebben;**
- **een aangepast en modulair opleidingsaanbod voor personen onder artikel 60,§7, dat rekening houdt met hun uurroosters en werkregeling, met validatie van de vaardigheden of erkenning van de opgedane ervaring.**

¹³ Beheerscomité van Actiris van 8 september 2018, Nota 18.309, punt 5 betreffende 2018-2019

3. Relaties tussen de OCMW's en Actiris

De OCMW's zijn openbare besturen met een specifiek juridisch kader. De actie van de OCMW's is holistisch en vult die van Actiris aan. De dubbele begeleiding door Actiris en de OCMW's is een voordeel voor de OCMW-gebruikers.

De opdrachten, doelstellingen en institutionele logica's van de OCMW's zijn anders dan die van Actiris.

Sinds 2004 hebben de OCMW's het in hun memoranda over de plaats van informatica en de extra last die het NTP vormt. Sinds 2009 vragen de OCMW's om via de KSZ-stromen te gaan en willen zij werken met een efficiënter, dynamisch instrument dat gericht is op de werkzoekende in plaats van het rechtvaardigen van financieringen. Sinds 2014 melden de OCMW's de nood aan een strategische visie in het kader van de informatisering van de Brusselse deelenheden en de lokale besturen.

De OCMW's verwachten niet dat de hervorming van het NTP, die al jarenlang aangekondigd wordt, erdoor zal komen.

Als actoren van de sociale zekerheid (in de ruime betekenis) moeten de OCMW's en Actiris communiceren via specifieke stromen. Deze informatie-uitwisseling moet wettelijk vastgelegd en geautomatiseerd zijn via de respectievelijke informaticasystemen van Actiris en de OCMW's en moet betrekking hebben op de rechthebbenden die als NWW ingeschreven zijn en op de personen die tewerkgesteld zijn via artikel 60, §7 OCMW-wet en aan het eind van het contract zijn. Een ad-hocfinanciering van nieuwe technologieën moet deel uitmaken van de aanpak, niet alleen voor de OCMW's maar ook voor de gebruikers.

Wij vragen:

- een juridisch werkingskader tussen de Brusselse OCMW's, Actiris en de Brusselse regering;
- een geautomatiseerde uitwisseling van informatie tussen Actiris en de OCMW's, die op dat juridisch kader gebaseerd is en financieel gedekt is door het Gewest.

4. Inschakelingstraject en (voor)opleiding

De OCMW's zijn bicommunautaire instellingen. Ze zijn dus niet erkend als actoren voor (voor)opleiding. Wegens hun laag- of niet-geschoolde publiek spelen de OCMW's ook een belangrijke rol in (voor)opleiding, zowel op het vlak van alfabetisering als vorming via het werk. Dat moet door de gewestelijke actoren bevoegd voor tewerkstelling erkend worden en financieel gevaloriseerd worden voor de OCMW's en hun gebruikers.

Wij vragen dat de erkenning van deze rol op het vlak van (voor)opleiding ook de erkenning mogelijk moet maken van stages die het OCMW organiseert, met financiering voor de stagiairs.

5. *Sociale economie*

Sociale economie is een gebied waarop de OCMW's al vele jaren actief zijn. Naar aanleiding van de zesde staatshervorming werden de federale bevoegdheden inzake sociale economie overgeheveld naar het Gewest, dat destijds wetten opgesteld had om de PIOW en IO te ondersteunen. Net als de sector van de PIOW en IO werd er geluisterd naar de vraag van de OCMW's om wat er al in het Brussels Gewest bestaat te erkennen.

Op basis van de analyses van het Europese netwerk EMES zijn bepaalde beginselen en bijzonderheden in de ordonnantie als criteria opgenomen in het erkenningsbesluit. De naleving van deze criteria dient als basis voor de erkenning als sociale onderneming.

Het initiatief om de sociale en solidaire economie te moderniseren, wat noodzakelijk is met betrekking tot het Europees recht, moet worden toegejuicht. Bovendien wordt het afgestemd op de recentste onderzoekwerkzaamheden. Door die afstemming is de publieke sector opgenomen in het proces, waar we erg blij mee zijn.

De nieuwe ordonnantie van 23 juli 2018 met betrekking tot de erkenning en de ondersteuning van de sociale ondernemingen werd op 18 september gepubliceerd.

Om de waarden van de sector te respecteren, had de Federatie van OCMW's gevraagd om de erkenning op te splitsen tussen publiek en privé, tussen 'sociale en democratische ondernemingen' en 'publieke initiatieven voor sociale economie', waardoor het bestaande erkend kan worden.

In tegenstelling tot bij de PIOW en IO, zijn er geen overgangsmaatregelen voorzien voor de OVM's, SVK's, IMIIA's, de diensten van OCMW's, enzovoort die erkend waren door de federale overheid.

Toen dit memorandum geschreven werd, was er nog niet overlegd over alle uitvoeringsbesluiten van deze ordonnantie.

De mandatering, die de toegang tot het contingent 'art. 60 §7 Ecosoc' impliceert, werd nog niet besproken.

Naast de erkenning van OCMW-diensten, moet hoofdstuk XII van de organieke OCMW-wet herzien worden zodat de OCMW's, net zoals wat er in Vlaanderen en Wallonië bestaat, instellingen kunnen oprichten (met onder meer de vzw als mogelijke juridische vorm) of lid kunnen worden van derde instellingen.

In sommige gevallen zijn de dienstencheques erkend als PIOW-EI. De maatregel van de dienstencheques moet herbekeken worden in het Brussels Gewest, met een grens tussen wat huishulp betreft (cf. met name de kwalificatie van het personeel voor huishulp) en wat dienstencheques zou moeten betreffen.

Wij vragen:

- een duidelijke overgang tussen het oude en het nieuwe Brusselse erkenningskader voor sociale economie, met continuïteit van de financieringen, binnen houdbare termijnen voor de actoren van de sociale economie;
- om toe te zien op de transparantie van de erkenningen als sociale onderneming en van de financieringen in geval van mandatering, zonder de ene of andere sector te bevorderen;
- een wijziging van de organieke OCMW-wet om de oprichting van vzw's of regies en de participatie van OCMW's in dergelijke instellingen mogelijk te maken;
- een algemene studie naar dienstencheques, in overleg met de OCMW's, om een onderscheid te maken met thuishulp. Een duidelijke grens is noodzakelijk;
- een fusie van de materies gevolgd door de PWA's en de dienstencheques om deze instellingen actiemogelijkheden te bieden en ze te onderscheiden van thuishulp.

6. Validatie van vaardigheden en erkenning van kennis

Het systeem voor de validatie van vaardigheden moet de erkenning mogelijk maken van de vaardigheden die de personen zowel tijdens het werk als daarbuiten verworven hebben.

De OCMW's kunnen zich scharen achter de validatie van vaardigheden op voorwaarde dat er een gepaste investering toegekend wordt zodat zij de maatregel structureel kunnen uitvoeren, en hun specifieke eisen gehoord worden.

Anders kunnen de OCMW's kiezen voor de mogelijkheid om kennis te valideren door sociale promotie.

Momenteel zijn de erkende beroepen nog te beperkt en zijn de centra voor validatie van vaardigheden verspreid over alle deeltentiteiten.

Wij vragen:

- dat de invloed van deze validatie van vaardigheden op de arbeidsmarkt geëvalueerd wordt en dat daarvoor de nodige financiële middelen toegekend worden;
- dat de types van valideerbare beroepen verder uitgebreid worden en toegankelijk zijn in het Brussels Gewest,
- dat de Brusselse lokale besturen kunnen deelnemen aan de bepaling van de prioriteiten op het vlak van validatie van vaardigheden.

7. Kinderdagverblijven, scholen en eenoudergezinnen

Zowel op Europees als op federaal niveau wordt de strijd aangeboden tegen kinderarmoede. En er bestaan subsidies in dat kader.

Kinderdagverblijven zijn immers een plaats voor de strijd tegen armoede van generatie op generatie.

Een specifiek beleid gericht op eenoudergezinnen is niet pertinent, maar er moeten globale acties gevoerd worden met het oog op armoedebestrijding.

Kinderopvang blijft bijvoorbeeld een groot probleem in het Brussels Gewest. Er zijn namelijk onvoldoende plaatsen in de openbare kinderdagverblijven en andere opvangvoorzieningen voor jonge kinderen (waarvan de tarieven streng gereguleerd zijn in verhouding tot het inkomen van de ouders).

De OCMW's worden iedere dag geconfronteerd met dit probleem. Kinderopvang is immers een van de eerste hinderpalen op een traject voor socioprofessionele inschakeling.

Vooraf wanneer de betrokkene alleen voor de kinderen zorgt (eenoudergezinnen). Doordat ze geen kinderopvang vinden, zijn de personen niet voldoende beschikbaar om een opleiding te volgen, om actief naar werk te zoeken of om een door het OCMW aangeboden betrekking te aanvaarden. De OCMW's zijn verplicht om de opvang van de kinderen te financieren in privéorganisaties waarvan de tarieven heel wat hoger liggen dan in de openbare kinderdagverblijven.

Hetzelfde geldt voor naschoolse kinderopvang. Het is noodzakelijk dat de opening van de school overeenstemt met de reële situatie van de personen.

De strijd tegen schoolverzuim is ook een cruciale maatregel die het Gewest moet nemen om een watervaleffect te voorkomen bij laaggeschoolde jongeren. Het is soms doeltreffender om te interveniëren voordat het OCMW aan zet komt.

Wij vragen:

- **de versterking van de acties met het oog op de uitbreiding van het aantal opvangplaatsen voor kinderen;**
- **een quotum in de kinderdagverblijven voor het OCMW-publiek;**
- **een volledig aanbod in de armere gemeenten rekening houdend met de mobiliteitsproblemen.**

8. Levensbekken - vorming - studie - GSOB - alfabetisering

De OCMW's zijn actief op het raakvlak tussen vorming en tewerkstelling. Zij bieden vorming aan, voornamelijk in alfabetisering, of financieren operatoren voor specifieke en aanvullende acties voor het OCMW-publiek. Bovendien zijn de OCMW's actief op het vlak van tewerkstelling, door hun inspanningen op het gebied van hermobilisering, begeleiding en tewerkstelling. Ook financieren ze hun publiek om vormingen of een beroepsopleiding te volgen. De OCMW's zijn uitgenodigd voor de vergadering over het 'levensbekken'.

Vorming is een middel om weer actief te zijn op de arbeidsmarkt. De werkzaamheden van Instance Bassin maken een analyse van de vormingsbehoeften mogelijk, wat zeer positief is.

Het "project based learning" – PBL (van de leraren voor sociale promotie, gedetacheerd in de OCMW's) moet uitgebreid worden om alle doelgroepen van de OCMW's te bereiken, en niet alleen NEET.

Het is niet normaal dat het vormingsaanbod alpha-NL in het Brussels Gewest beheerd wordt door één enkele operator en dat bij de Franstalige tegenhanger voor alpha-FLE een heleboel actoren betrokken zijn, met bovendien andere positioneringstesten. Eén enkele actor, bij voorkeur een publieke actor, moet de richting bepalen met een aanbod dat voorzien is voor het hele traject. Momenteel is het een lijdensweg voor personen in moeilijkheden.

Het vormingsaanbod voor socioprofessionele inschakeling moet gericht zijn op het publiek (vormingen meer gericht op kennis, knowhow en sociale vaardigheden in het kader van art. 60 §7) maar ook de trainers/begeleiders bij het OCMW (op het vlak van sociale vaardigheden, softskills, mentoring en welzijn op het werk). Dat kan gebeuren met de GSOB, gekoppeld aan het Sociaal Handvest en het Columbus-project.

Wij vragen:

- om de rol van de OCMW's te erkennen in het preventieve en curatieve luik rond vorming door het project 'PBL' in alle OCMW's naar alle doelgroepen uit te breiden;
- een centralisering van de informatie, testing en programmering van het vormingsaanbod voor alpha-FLE voor de Brusselaars door één gemachtigde instelling (die dus de budgetten hiervoor beheert op het gebied sociale cohesie, inschakeling en tewerkstelling).

9. Monitoring

Naast de cijfers moeten de acties van de Brusselse OCMW's vastgesteld, gemeten, geëvalueerd en opgevolgd worden, bijvoorbeeld via een doorlichting. Daarvoor is het eveneens belangrijk om het eens te worden over gemeenschappelijke bepalingen voor de 19 OCMW's en om de OCMW's in dat proces te begeleiden.

Wij vragen een terugkerende financiering van de Federatie van Brusselse OCMW's voor het luik sociale en professionele inschakeling.

